

Одамларнинг ризқи тақсимланадиган соат

Ёшлик пайтимизда катта буювим оила аъзоларимизни доимо эрта туришга, хонадонларни озода ва покиза сақлашга тарғиб қилар эди. Қулоғимга сингиб қолган сўзлари шу эди: “Эрта турган кишини – Худо ўнглари ишини”. Ҳатто баъзи оилалар ҳақида фикр сўралганда: “У хонадоннинг аёли эрта туриб, Аллоҳдан яхшиликлар сўрайди. Шунинг учун унинг хонадони тартибли ва баракотли”, дерди.

Йиллар мобайнида хизмат юзасидан кўп нотинч хонадонларга кириб, уларни тинглаб, мурасага келтириб, яраштиришга ҳаракат қиламиз. Мақсадим кимнингдир айбини айтиш, ошкор қилиш эмас. Фақат ён-атрофимизда учраётган дангасалик, уйқучилик иллати хонадонлардан файз-баракани кўтарётгани, оилалар бузилиб кетишига сабаб бўлаётганига жамоатчилик эътиборини қаратиш, лозим.

Қайноналардан бири билан бўлиб ўтган суҳбатда у бундай дейди:

“Келин туширганимга 12 йилдан ошди. Аввалига келиннинг уйқуни яхши кўришини ёшлигига, кейинчалик ҳомиладорлигига йўйдим. Яхши гапириб тушунтирдим. Ўғлим азондан хизматга кетади.

Эр-хотин ўртасидаги кўп жанжаллар аёлнинг эрта турмаслиги сабабли содир бўлади. Минг афсус, ёшлигидан одат бўлмагани учун шунча йил ўтса ҳам, эрта туришга ўрганолмади. Қиз ўстираётган аёллар фарзандларига эрта туришни ўргатишсин. Сиз шуни аёлларга етказинг!”

Эрта турган кишининг руҳи тетик ва ишлари баракали бўлади. Бу борада Расулимиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам барчага ибрат эдилар. Ойша розияллоҳу анҳо Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламдан ривоят қилади: **“Барвақт туриб, ризқларингизни талаб қилинглар. Зеро, куннинг аввали барака ва нажот вақтидир”** (Имом Баззор ва Имом Табароний ривояти).

Фотима онамиз розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади: «Тонг пайти ухлаб қолибман... Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам менинг олдимдан ўтиб қолдилар ва мени уйғотиб: **“Эй қизалоғим! Парвардигорингнинг ризқ тақсимлашига шоҳид бўл ва зинҳор ғофиллардан бўлма! Зеро, Аллоҳ таоло тонг отгандан қуёш чиққунгача бўлган вақт ичида бандаларнинг ризқларини тақсимлайди”**, дедилар»; У зот соллаллоҳу алайҳи ва сал-

лам: **“Аллоҳим, умматининг барвақт қилган ишларини баракали қилгин”**, дея дуо қилганлар.

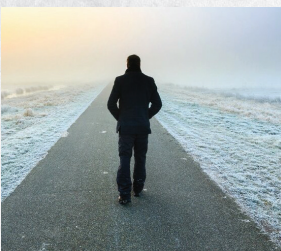
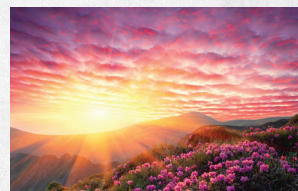
Афсус, кўпчилик аёл-қизларимиз олтинга тенг вақтларини беҳуда сарфлаб, ярим кечагача ижтимоий тармоқларда кимнингдир ҳаётини кузатиш, маъносиз сериалларни томоша қилиш билан банд. Тиббиёт ходимлари ҳам эрта ётиб, эрта туриш инсон соғлиги учун катта фойда эканини айтишмоқда. Эрта туриш диний ва миллий қадрият сифатида авлоддан-авлодга ўтиб келаётган энг гўзал одатларимиздан. Хонадон бошлиқлари – ота-оналар бу борада фарзандларига ўрнак бўлишса, ушбу суннатга эргашувчилар кўпайса, оилаларимиз файзли, ҳаётимиз баракали бўлади, иншоаллоҳ.

Ҳилолаҳон КОМИЛОВА,
Фарғона вилояти
бош отинойиси

Имом Шофеъий раҳимахуллоҳ: “(Ҳаддан ташқари) тўқлик жисмни оғирлаштиради, қалбни қаттиқлаштиради, ақлни ўтмаслаштиради, уйқуни чақиради ва одамни ибодатдан заифлаштиради”, дедилар.

Мундарижа

Одамларнинг ризқи тақсимланадиган соат ...	1
Байтуллоҳ мақтаниш майдони эмас.....	3
Холис тавба шартлари, истиғфор фазилатлари	4
Мўмин ёлғончи бўлмайди.....	6
Тўрт калимани кўп айтган омондадир.....	7
Муаллиманинг қизи Райёна	8
Фолбинлар, сеҳрчилар – жинларнинг малайлари.....	10
Асли йўқ амаллар рад этилади	11
Ноила бинти Фарофиса.....	12
Тарвуз сўяётган одам келинини... ..	13
Узрли ҳолда зикр айтса бўладими?	14
Бахтли яшаймиз	16
Эй қизим!	18
Аёлларга хос масалалар.....	19
Дуолар қўрғони.....	20
Гўшт сотувчилар.....	21
Ўғилмизми ёки ёв?	22
Қизалоқнинг ишончи	23
Эй кўнгил, пушаймонмисан?.....	24
Қачон?!.....	26
Алик олишимиз гўзал бўлсин!.....	27
Ҳар куни қандай савоб топасиз?.....	28
Солиҳлар луқмаси	30
“Болажоним, кўзингни оч!...”	31
Фойдалисига алмаштиринг	32

Байтуллох

мақтаниш

майдони эмас

Қуръони каримда: «Эсланг, Байтни (Каъбани) одамлар учун зиёратгоҳ ва хавфсиз жой қилиб қўйдик. “Иброҳим мақоми”ни намозгоҳ қилиб олингиз! Иброҳим билан Исмоилга: “Тавоф, эътикоф ва руку-сужуд қилувчилар учун Байтимни поклангиз!” деб буюрдик» (Бақара сураси, 125-оят), деб марҳамат қилинган.

Каъбатуллоҳда ибодат қилиш ўрнига, фотосессия билан машғул бўлганлар, бу ҳам етмагандай, никоҳ ўқитаётган, янги туғилган чақалоқнинг қулоғига азон айтаётган зиёратчилар тасвирлари ижтимоий тармоқларда кенг муҳокамаларга сабаб бўлди.

Шайх Нуриддин Холиқназар маърузаларидан бири-

да мазкур ҳолатга муносабат билдирди: “Мустақилликнинг дастлабки йилларида илк марта ҳажга борганимда жуда ҳайратланганман. Ўшанда Каъбанинг атрофида, Сафо ва Марва тепаликларида саъй қилаётган аёлу эркак бирдай йиғлар эди. Ҳозир эса деярли ҳамма телефонда селфи олиш билан овора. Масалан, яқинда юртдошларимиздан бири Каъбанинг олдида никоҳ ўқитди. Яна финжонга зам-замни қўйдириб, “чўқиштириб” ичяпти. Ахир, Ҳарам, Каъба муқаддас жой, Аллоҳга илтижо қилинадиган маскан-ку! Афсус, ҳамма нарсасуратга ўтиб кетди. Агарда сийрат тарбия қилинмас экан, қалбимиз ислоҳ бўлмас экан, сурат чиройли бўлса-да, ҳаммаси бефойда”.

(Muslim.uz сайтидан олинди.)

Тафаккур қилайлик, Раббимизнинг уйини “суратхона”га айлантиришга ҳаққимиз борми?! Буюк Каъбани орқага қўйиб, ўзимизни аввалга қўйишимиз бу муқаддас жойга ҳурматсизлик эмасми?

Ахир, бутун дунё мусулмонлари бир кунда беш маҳал Каъбатуллоҳга қараб ибодат қилишади-ку.

Яна бир тасвирда бир ўзбек оиласи фарзандини атай Маккада дунёга келтириб, чақалоқнинг қулоғига Каъбанинг олдида олиб келиб азон айттиргани кўрсатилган. “Менинг фарзандим ҳам Маккада туғилишини истайман”, дегувчи ҳавасмандлар кўпайгандир. Лекин бу ҳавас қиладиган иш эмас! Ҳар жиҳатдан ноқулай – аёл нифосда, чақалоқ 60–65 даража иссиқда кўтариб юрилган бўлса... Риёнинг, илмсизликнинг оқибати бу...

Ибодат одобларига тўғри келмайдиган ва инсонларнинг қалбига ғулғула соладиган бундай ишлардан тийилиш керак. Азон ҳам, никоҳ ҳам қаерда ўқилишидан қатъи назар, ўз аҳамиятини йўқотмайди. Фарзандлар салоҳиятли бўлиши учун уларнинг тарбияси ва таълимини чиройли қилиш лозим.

Зулайхо СОАТОВА,
Тошкент шаҳар бош
отинойиси

Холис тавба шартлари, истиғфор фазилатлари

«Эй иймон келтирганлар! Аллоҳга холис тавба қилинглари! Шоядки, Раббингиз гуноҳларингизни ювса ва сизни (дарахтлари) остидан анҳорлар оқиб турган жаннатларга киритса. Бир кундаки, Аллоҳ Набийни ва у билан бирга бўлган иймон келтирганларни шарманда қилмас. Уларнинг нурлари олдиларида ва ўнг тарафларида юриб борадир. Улар эса: “Раббимиз, бизга нуримизни батамом қилиб бер, гуноҳларимизни кечир, албатта, Сен барча нарсага қодирсан”, дерлар» (Таҳрим сураси, 8-оят).

«Эй иймон келтирганлар! Аллоҳга холис тавба қилинглари!»

Ҳасан Басрий раҳимахуллоҳ: «**“Холис тавба”**, яъни чин тавба гуноҳни ёмон кўриш, уни эслаган заҳоти истиғфор айтишдир», деган. Бир ўринда: “Тавбанинг қабул бўлмаслигидан қўрқиб турилади”, дейилади.

Калбий раҳимахуллоҳ: “Холис тавба бу чин кўнгилдан пушаймон бўлиш, тил билан истиғфор айтиш, гуноҳни кўнгилдан таг-туғи билан суғуриб ташлаш ва уни қайтиб қилмасликка аҳд қилиш ҳамда ёмон дўстларни тарк этиш”, деган.

Саид ибн Мусаййаб: “Холис

тавба билан ўзингизга яхшилик қилган бўласиз”, деган.

Сиррий Сақатий: “Холис тавба фақат киши ўз нафсига ва мўминларга самимий насиҳат қилмагунча дуруст бўлмайди. Чунки тавба қилувчи киши одамларнинг ўзига ўхшадини хоҳлайди”, деган.

Абдуллоҳ ибн Тустарий: «Холис тавба бу аҳли сунна вал жамоа учундир, бидъат аҳли учун тавба йўқ. Бунга Набий алайҳиссаломнинг сўзлари далил: **“Аллоҳ таоло ҳар бир бидъат аҳлидан тавбани тўсиб қўйди”**». Хузайфа айтади: “Киши тавба қилганидан сўнг ўша гуноҳга яна қайтса, у ёлғончидир.

Холис тавбанинг асли самимийликдир”, деган. Умар розияллоҳу анҳудан холис тавба ҳақида сўрашганда: “Киши ёмон амалдан тавба қилиб, сўнгра унга қайтмаслиги, қайтишни ҳам истамаслигидир”, деган.

“Шоядки, Раббингиз гуноҳларингизни ювса ва сизни (дарахтлари) остидан анҳорлар оқиб турган жаннатларга киритса”. Пайғамбаримиз алайҳиссалом: **“Гуноҳдан тавба қилувчи, гўё гуноҳсиз киши кабидир”**, деб марҳамат қилганлар. Бир ўринда бундай келади: “Тавба қилинглари, шунда Аллоҳ таолога сизнинг гуноҳларингизни афв этиш ва дарахтлари остидан анҳорлари оқиб турган жаннатга киритиши вожиб бўлади”.

“Бир кундаки, Аллоҳ Набийни ва у билан бирга бўлган иймон келтирганларни шарманда қилмас”. Яъни, Набий алайҳиссаломни ҳам, у зот билан бирга иймон келтирганларни ҳам азобламайди. Бани Киноналик киши айтади: «Фатҳ куни Набий алайҳиссаломнинг

ортларида намоз ўқидим ва у зотнинг: **“Ё Аллоҳ, қиёмат куни мени шарманда қилма”**, деб дуо қилганларини эшитдим».

“Уларнинг нурлари олдиларида юриб борадир”. Қиёмат кунида Аллоҳ таоло нур бермаган бирорта ҳам мусулмон қолмайди. **“Ва ўнг тарафларида”** амал дафтарлари, яъни хушхабар ёзилган амал дафтарларини оладилар.

«Улар эса: “Раббимиз, бизга нуримизни батамом қилиб бер, гуноҳларимизни кечир, албатта, Сен барча нарсага қодирсан”, дерлар». Қиёмат куни мунофиқларнинг нури сўндириб қўйилади. Мўминлар мунофиқларнинг ҳолини кўриб ташвишланиб: **“Раббимиз бизга нуримизни батамом қилиб бер”,** дейдилар.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳу ривоят қилади. Набий алайҳиссалом: **«Албатта, умматим қиёмат куни таҳоратнинг асарида»** **“Ғурран муҳажжжалийн”** **деб (пешоналари оппоқ ва оёқ-қўлларидан нур таралиб турган ҳолларида) чақирилурлар. Сизлардан ким ўзининг ғуррани (пешона нуруни) узайтиришга қодир бўлса, шуни қилсин!**“ дедилар». (Имом Бухорий ривояти).

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳу айтади: «Мен Расулул-

лоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг: **“Аллоҳга қасам, мен бир кунда Парвардигорга етмиш мартадан кўп истиғфор айтиб, тавба қиламан”**, деганларини эшитдим» (Имом Бухорий ривояти). Бадриддин Айний раҳимахуллоҳ “Умдатулқорий шарҳи саҳиҳил Бухорий” асарида айтади: “Ҳадиснинг мазмунига кўра, Набий алайҳиссалом гуноҳлари кечирилган бўлса-да, бир кунда етмиштадан кўп истиғфор айтиб, тавба қилганлар. Бу умматлари учун таълимдир”.

Фуқаҳолар айтади: “Одамзод ҳақиқа тааллуқли бўлмаган тавба уч шарт билан қабул бўлади: 1) гуноҳдан бутунлай тўхташ; 2) қилган ишига пушаймон бўлиш ва 3) гуноҳга қайтмасликка азму қарор қилиш. Шу шартлар бирлашса, тавба холис бўлади. Агар шартлардан бирортаси бажарилмаса, холис тавба юзага чиқмайди”. Абдуллоҳ ибн Аббос розияллоҳу анҳумо ривоят қи-

лади: «Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам бундай деганлар: **“Ким ҳар доим истиғфор айтиб юрса, Аллоҳ таоло унга турли тангликдан чиқиш ва ҳар қандай ғам-ташвишдан қутулиш йўлини кўрсатади ва ўйламаган томондан уни ризқлантиради”**» (Имом Ибн Можа, Имом Абу Довуд ривояти).

Истиғфорни айтиб юришга одатланган инсон ҳар қандай қийинчиликни енга олади. Гуноҳлари кечирилиб, қалби ва нафси хотиржамликка эришади. Бало-офатлардан омонда бўлади. Мушкуллари ариб, моли ва ризқига барака киради.

**“Тафсири Қуртубий”,
“Фатҳул Борий”, “Тафсири
Табарий” ва “Тафсири
Мунир” асарлари
асосида Тошкент вилояти
бош имом-хатиби
Жасурбек РАУПОВ
тайёрлади.**

Мўмин

Ҳар бир ота-она фарзанди-ни яхши ният билан улғайтиради. Айниқса, қизларга бор меҳрини бериб, жигар-ғўшасини оқ қанд каби авайлаб, янги ҳаётга тайёрлаб боради. Қиз бола улғайгач, совчилар кела бошлайди....

Афсуски, аксар ҳолларда совчилар йигитни, оиласини уларда йўқ фазилатлар билан мақтайди. Яна ёлғон билан бошланган муносабатларда келин томонга “тўйга бирор нарса керакмас, сарф-харажатларни ҳаммасини ўзимиз қиламиз”, деб ваъдалар беришади. Аслида динимиз амрига кўра ҳам янги оила учун зарур ҳамма нарсани тайёрлаш куёв томон зиммасидадир.

Ота-она қизини кўпинча ҳали ёш, уй ишларида тажрибаси йўқ, оилавий ҳаётга тайёр эмас, дейишади. Бўлажак қайнонадан эса умидбахш ваъдалар олишади: ўзим ўргатаман, ўз боламдек қарайман...

Тўй куни белгиланганидан кейин қуда бўлмишларнинг асл башараси кўринадиган қолади: ҳамма харажатни кўтарадиган куёвнинг оиласига олиб борилган мебель ёқмайди: “Қизларига яхшироғини раво кўришса бўларди...” дейди андишалироғи. “Мен бу мебелни қандай

ёлғончи

қилиб келганларга кўрсатаман, энг зўрига алмаштиришсин! Бўлмаса, тўйни тўхтатаман”, дейди баъзилар.

Яна қанчадан-қанча талаблар:

– Тўй харажатларининг бир қисмини келин томон кўтарсин...

– Куёв болага бош-оёқ сарпо қилсин...

– Идишлар, жиҳозларнинг ҳам яхшироғидан олишсин... янги оила ахир...

– Берилган уйнинг ҳаммасини гилам билан тўлдириш керак....

Келин томон айтилганларни қарзга олиб бўлса-да, қилиб беради. Тўйи бузилса, бебахт бўлади, қиз бола гап-сўзга қолади, деган

бўлмайди

андишада: “Берилган ваъдалар бошқача эди-ку!” дейишга жасорат топмайди.

Муаммолар шу билангина тугаса кошки! Тўйдан кейин айрим оилалар ўз қора қозонини сувга ташлаб, яна куёв томоннинг кўнглини олиш билан овора бўлади. Куёвнинг уйига тансиқ таомлар юбориш, байрамларда оиланинг кам-кўстини қилиб бер... Бир йил ўтиб-ўтмай бешик жўнат, 4–5 ёшга киргунича етадиган кийим-кечак, болалар аравачаси, овқатланиш столи...

Хуллас, бир олам орзумидлар билан янги хонадонга қадам ташлаган келин қисқа муддатда оила ҳаётидан, қайнона-қайнотадан, эридан безади, улардан нафратлана бошлайди. Чунки меҳр-муҳаббат, ҳурмат ва бир-бирини тушуниш, қўллаб-қувватлаш асосига қурилиши лозим бўлган оилада ёлғондан, мол-дунёга ҳирс қўйишдан бошқа нарсани кўрмайди.

Унутманг, буларнинг ҳаммаси учун ҳисоб-китоб бор. Мазлумнинг дуоси ижобатдир. Чунки мазлум фақат Аллоҳ таолога суянади. Яратган эса бундай банданинг дуосини ижобат этади, иншоаллоҳ! Анас розияллоҳу анхудан ривоят қилинади.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Мазлумнинг дуосидан қўрқ, чунки у билан Аллоҳ ўртасида тўсиқ йўқ”**, деганлар (Имом Бухорий ва Имом Муслим ривояти).

Бир муслимани келин қилиб, унга раҳм-шафқат қилмаган инсоннинг охиратда ҳисоб-китоби оғир бўлади. Зеро, Жарир ибн Абдуллоҳ розияллоҳу анху-дан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **“Одамларга раҳм қилмайдиган кишига Аллоҳ раҳм қилмайди”**, деганлар.

Аллоҳнинг омонати-га зулм қилиб қўйишдан сақланинг! Муносиб тарзда тарбиялай олмаган ўғлингизнинг камчиликларини рўй-рост айтиб, янги оилага асос солинг. Ёлғонлар билан эмас. Зеро, Пайғамбаримиз алайҳиссалом: **“Мўмин ёлғончи бўлмайди”**, деганлар. Келадиган қизга осмон-осмон ваъдалар берманг! Оилангизни, ўғлингизни бори-ча қабул қиладиган қизни олинг. Уни ҳам бори-ча қабул қилинг!

**Сайфиддин
БОБОҚУЛОВ,**
Пешку тумани
“Малишояк” жоме
масжиди
имом-хатиби

Тўрт калимани кўп айтган омондадир

1. Ким **“Машааллоҳу лаа қуввата илла биллаҳ”** деса, кўз тегишидан омонда бўлади.

Аллоҳ таоло марҳамат қилади: **«Сен боғингга кирганингда: “Аллоҳ хоҳлаган нарсасига (бўлур), бор куч-қувват ёлғиз Аллоҳдандир”, деганингда эди...»** (Каҳф сураси, 39-оят).

2. Ким **“Ҳасбуналлоҳи ва ниъмал вакийл”** деса, ёмонликдан омонда бўлади.

Аллоҳ таоло марҳамат қилади: **«Уларга одамлар: “Сизларга қарши (хужум учун) одамлар (Макка мушриклари лашкар) тўпладилар. Улардан қўрқингиз!” – деганларида, (бу гап) уларнинг иймонларини янада зиёда қилди ва айтдиларки: “Бизга Аллоҳнинг ўзи кифоя. У вакилликка ўта лойиқдир!” Улар (Бадрдан жангсиз) Аллоҳнинг неъмати ва фазли ила бирор ёмонликка учрамай қайтдилар...»** (Оли Имрон сураси, 173-174-оятлар).

3. Ким **“Уфаввизу амрий илаллоҳ”** деса, инсонларнинг макридан омонда бўлади.

Аллоҳ таоло марҳамат қилади: **“Ҳали мен сизларга айтаётган сўзларни эслайсизлар. Мен ўз ишимни Аллоҳга топширурман. Зеро, Аллоҳ бандаларини кўриб турувчидир. Бас, Аллоҳ у (иймон келтирган киши)ни уларнинг ёмон макрларидан сақлади...”** (Ғофир сураси, 44-45-оятлар).

4. Ким **“Лаа илаҳа илла Анта, субҳанака, инний кунту миназ золимийн”** деса, ғам-қайғудан омонда бўлади.

Аллоҳ таоло марҳамат қилади: **«Зуннуннинг... қоронғи зулматлар ичра: “Сендан ўзга илоҳ йўқдир. Сен (барча) нуқсонлардан покдирсан. Дарҳақиқат, мен (ўзимга) зулм қилувчилардан бўлдим”, деб нидо қилган (пайтини эсланг!) Бас, Биз унинг (дуосини) ижобат қилдик ва уни ғамдан қутқардик. Биз мўминларга мана шундай нажот берурмиз»** (Анбиё сураси, 87-88-оятлар).

Муаллиманинг қизи Райёна

«Айтинг: “Биладиганлар билан билмайдиганлар тенг бўлурми?!”» (Зумар сураси, 9-оят).

Қуръони каримда илм олишга тарғиб қиладиган бир қанча оятлар бор. Ҳадисларда ҳам илмнинг фойдалари кўп таъкидланган. Демак, мўмин инсон ҳамиша илм ўрганиши, ўқишдан, мутолаадан тўхтамаслиги керак. Илм олиш каби Аллоҳ ва Расули шарафлаган иш билан машғул бўлиш икки дунё саодатига эриштиради, иншоаллоҳ. Мужодала сурасининг 11-оятида:

«Аллоҳ сизлардан иймон келтирган ва илм ато этилган зотларни (баланд) даража (мартаба)ларга кўтарур», дейилади.

Ҳамиша илм билан ҳамнафас бўлган соҳа эгалари муаллимлардир. Илм олиш ва бериш уларнинг асосий вазифаси, шу билан рўзгорлари бут. Азиз муаллимлар бу ишни сидқидилдан бажарар экан, Аллоҳнинг раҳматига ҳам эришадилар, иншоаллоҳ.

Ана шундай устозлардан бири Андижон шаҳридаги 4-умумтаълим мактаби она тили ва адабиёти ўқитувчиси Ирода Жўраевадир. Ирода

опанинг қизи Райёна Иброҳимова 15–22 июль кунлари Германияда ўтказилган халқаро немис тили олимпиадасида 62 та давлат билимдонлари ўрта-

Вақтида эътибор, ўз ўрнида талабчан тарбия, дўстона ва салимий муносабатлар кун келиб ўз мевасини беради.

– Айрим қизлар “Онам мени тушунмади”, дейди. Аксари-ят оналар эса “Қизим билан келишолмайман”, дея андуҳ чекадилар. Райёна ва сиз ўртангиздаги муносабат ҳавас қиларли. Она ва қиз ўрта-сидаги келишмовчиликларга қандай муносабат билдирган бўлардингиз?

сида фахрли биринчи ўринни эгаллади.

– Муаллим фанини яхши билиши, маҳорат ила дарс ўтиш билан бирга фарзандларга ҳам мукамал тарбия бера олиши керак, – дейди Ирода Жўраева. – Ахир, фарзандига таълим ва тарбия беролмаган муаллима қандай қилиб элнинг болаларини ўқитади? Шунинг учун оддий оиланинг фарзандидан кўра устознинг боласига осон эмаслигини менинг болаларим яхши билишади. Икки ўғлим тиббиёт ходими. Кенжа фарзандим Райёна эса мактаб ўқувчиси.

– Ижтимоий тармоқларда онаси дакки бергани учун уйдан қочиб кетиб, “бедарак йўқолган” дея қидирувга берилган қизларни ёки “Онамга жаҳл қилиб ёмон йўлга кириб кетдим”, дея қилган хатоларидан пушаймон бўлганларни кўриб, хафа бўламан. Оналар қизини тушуниши, тинглаши керак! Чунки қачонлардир улар ҳам навниҳол, бир дард-кашга, бир маслаҳатга муҳтож қиз бўлишган. Аммо балоғат ёшига етиб бораётган, ўзида табиий ўзгаришлар кечаётган қизнинг қалбини оначалик ким тушунади!? Афсуски, кўплаб оналарнинг энг катта хатоси қизи билан руҳан узоқлашга-

ни, уни тинглашга, қалбига қулоқ солишга сабр қилмаслиги, меҳр бермаслигидир. Чин оналаргина қизи билан сирдош дугона, дардкаш опа-сингил бўлаолади. Ана шунда қизларимиз камроқ хато қилишади.

Биз қизим Райёна билан болалигидан сирдошмиз. У ҳар қандай вазиятда менга суянади. Баъзи оналардай уни уришмайман, барча ишларни дугоналардай маслаҳатлашиб ҳал қиламиз. Унинг ҳар бир ҳолати, ҳаракати, хоҳиши мен учун муҳим. Агар ўз ҳолига ташлаб қўйсангиз, бола ташқаридан ўзи учун керакли одамни излайди ва топади ҳам.

– Райёнанинг илмга қизиқиши, хусусан, тил ўрганиши ҳақида айтсангиз. Умуман олганда, фарзандни қандай қилиб китобга, илмга қизиқтириш мумкин?

– Оилада муҳит қандайлиги болани илмга, китобга қизиқтиради ёки телевизордаги сериалларга боғлаб қўяди, телефондаги керакли-кераксиз нарсалар билан мутлақ банд бўлиб қолишига сабаб бўлади. Оиламизда тез-тез адабий суҳбатлар бўлиб туради. Дастлаб эртакларни муҳокама қилган бўлсак, эндиликда бадий адабиётлар, шеърлар ҳақида таассуротларимизни ўртоқлашамиз. Айниқса, дадамиз болаларга китоб ўқиб беришни канда қилмайди. Биз эрим билан фарзандларимиз олдида тортишмаймиз. Сабаби, оила-

даги келишмовчиликлар болага салбий таъсир қилади.

Биз Райёна билан ҳам суҳбатлашдик. Бугун ғалабаларидан масрур қиз илм олиш борасидаги ўз фикр-мулоҳазаларини бундай ифодаляди:

– Жорий йилда олий ўқув юртларига ҳужжат топширишган абитуриентларнинг салкам 47 фоизи, афсуски, энг оз ўтиш балини ҳам тўплай олишмаган. Мактаб битирувчиларининг таълим муассасаларига кириш кўрсаткичлари пасайиб бормоқда. Бу эса уларнинг билим даражаси пастлигини, илм олишга эътибор сусайиб бораётганини кўрсатмоқда. Илм олиш ва унга қизиқиш вақт, меҳнат талаб қилади. Лекин, афсуски, биз ёшларни илм олишдан чалғитадиган нарсалар кўп. Бу гаджетлар ёки ўқиш ўрнига пул топишга берилиб кетиш... Вақтини беҳуда сарфлаганлар жуда кўп. Шу сабабли уларда илмга бўлган рағбат кам.

Халқаро миқёсда ғолиблик осон бўлмаган. Кўп мутолаа, ўз устимда ишлаш, талабчан устозларимнинг меҳнати, ота-онам ишончи самараси бу. Мен ўқиган 4-мактаб Goethe институти билан ҳамкорликни йўлга қўйган ва бу ўқувчиларга яхши имконият беради.

2008 йилдан буён Германия Республикасида ўтказиладиган халқаро олимпиадада биринчи марта ўзбекистонлик вакил ғалабага эришди. Илм олганингизда рағбатлансангиз,

қизиқишингиз ошади. У бирон совға ёки имконият кўринишида бўлиши мумкин. Тенгдошларим тил ўрганиш борасида маслаҳат сўрашади. Ҳар куни маълум вақтингизни луғат ёдлаш, сўз ўрганиш, ўқишга сарфланг. Илм олишда мунтазам шуғулланиш жуда муҳим.

Ибн Аббос розияллоху анхумо айтади: “Илм олишда (қийналдим), бироз хорландим, тилагим ҳосил бўлгач, азизу мукаррам бўлдим”.

Дарҳақиқат, Райёна мукаррам бўлди. Ота-онасига раҳмат ва эъзоз, эътироф ва мукофот олиб келди. Шу ёшида унинг падари ва волидасига умра йўлланмасини туҳфа этгани сўзимиз исботидир.

Камола АДАШБОЕВА

Фолбинлар, сеҳрчилар – жинларнинг малайлари

Бир танишим онасининг тез-тез тоби қочиб, танасида оғриқлар пайдо бўлаётгани ҳақида айтиб қолди. Унга фолбин: “Кўл олишингиз керак”, деб қора қўй сўйишини маслаҳат берибди. У қўй қонидан танага суриб, таомлар тайёрлаб дастурхон ёзилармиш. Шунда бу аёл касалликлардан фориғ бўлармиш...

Аллоҳ таоло каломида: “Аллоҳнинг номи айтилмаган нарсалардан емангиз! Зеро, у фосиқликдир. Шайтонлар эса ўз дўстлари (мушриклар) ни сизлар билан баҳслашишлари учун васваса қилурлар. Агар уларга итоат қилсангиз, албатта, сизлар (ҳам) мушрикларсиз”, дея огоҳлантиради (*Анъом сураси, 121-оят*).

Юртимизнинг баъзи ҳудудларида шу каби бидъат амалларни бажарган, уни ўзига касб қилиб олганлар талайгина. Мисол учун кўзи ёриш арафасида турган аёл момоларга атаб чучвара пиширса, гўёки тугунлари ечилиб, туғуруқ осон ўтиши, арвоҳларга атаб пиликдан ясалган қирқ чироқ ёқиш, уларга бағишлаб қора кўчқор, хўроз сўйиб, турли таомлар пишириш, ҳайвон қонини касал инсон баданига суркаш, шу орқали ёмонликлар кетади, деб ишониш иллатлари ҳамон учраб ту-

рибди. Агар уларга бу ишларнинг нотўғрилиги айтилса, ота-боболаримиздан қолган урф-ку, дейишади.

Аллоҳ таоло Бақара сурасининг 170-оятида айтади: «“Аллоҳ нозил этган нарсасига (оятларга) эргашингиз!” дейилса, улар: “Йўқ, биз ота-боболаримизни не узра топган бўлсак, ўшанга эргашамиз”, дейдилар. Ота-боболари, борди-ю, ҳеч нарсасига ақллари етмайдиган ва тўғри йўлдан юрмайдиган бўлган эсалар-чи?!»

Абул Ҳасан Надавийнинг “Ал-ақийда ал-исломия ас-сунния” асарида: “Махлуққа сажда қилиш, унга атаб жонлиқ сўйиш ва уларни ҳар жойда ҳозиру нозир деб, ҳамда Аллоҳнинг изнисиз ҳам У Зотдан бошқада ҳам тасарруф қудрати бор деб эътиқод қилиш ширкдир”, дейилади.

Аллоҳ таоло Қуръони каримда бундай дейди: “**Инсонлардан бўлмиш** (айрим) **кишилар жинлардан бўлмиш кимсалардан паноҳ тилашар**, уларга (яъни жинларга) **эса янада ҳаддан ошишни зиёда қилур эдилар**” (*Жин сураси, 6-оят*). Жин ва шайтоннинг ёмонлигидан паноҳда бўлишни иштада-ю, лекин ўзлари улар томон боришади. Бундай амалларни қилаётганларнинг ҳеч қандай илми йўқ. Агар бошқа томондан кўрилса, аҳли илмларнинг бу борадаги маълумотлари етарлича. Масалан, Шайх Воҳид Абдусалом Болийнинг “Жин-шайтондан сақланиш йўллари” номли китобида қуйидагича келтирилади: “Сеҳргарлар ва фолбинлар жинлардан ёрдам сўрашади, бу эса ширкдир. Чунки жинлардан ёрдам сўраш Аллоҳ таолони қўйиб, бошқадан ёрдам сўраш демакдир” (*39-бет*).

Хулоса қилиб айтганда, муаммоли вазиятларда ва қийинчилик онларида, аввало, Аллоҳга ибодат қилиб, Ундангина ёрдам сўралади. Турли махлуқлардан эмас!..

Марямхон АБДУЛЛАЕВА,
“Ҳадичаи Кубро” аёл-қизлар
ўрта махсус ислом таълим
муассасаси раҳбари

Асли йўқ амаллар рад этилади

Ойша розияллоху анҳодан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи ва саллам: **“Ким бизнинг динимизга унда бўлмаган янги нарсани киритса, рад этилади”**, деганлар (Муттафақун алайҳ).

Ҳофиз ибн Ҳажар Асқалоний раҳимахуллоҳ бундай дейди: “Бу – динни сохталаштириб, бузишдан асровчи ҳадислар жумласидан бўлиб, муҳим қоидани ўз ичига олган. Яъни, динга зид ва диннинг далиллари, қоидаларига хилоф бўлган ҳар қандай бидъатни рад қилишни ифодалайди. Аммо динга зид бўлмаган, шу билан бирга, унинг асосларига таянган ҳолда кейинчалик динни ҳимоялаш учун жорий қилинган амаллар рад этилмайди”.

Уламолар бидъатни икки қисмга бўлган: бидъати ҳасана (яхши бидъат) ва бидъати саййиа (ёмон бидъат). Бидъати ҳасана деб шариятда асли бўлган амални шу аслга таяниб, уни шакллантириш учун жорий қилинган қўшимча амалларга айтилади. Бунга ҳазрат Умар розияллоху анҳонинг ишларини мисол қилиш мумкин. Суннат амал бўлган таровеҳ намозини Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи ва саллам жамо-

ат билан ўқимас эдилар. Ҳазрат Умар эса, халифалик даврида мазкур намозни жамоат билан ўқишни жорий қилди ва: “Қандай яхши бидъат бўлди”, деди. Шунга биноан диний илмлар ўргатиш учун алоҳида мадрасалар қуриш, китоблар чоп этиш, масжидларга гилам солиш, мавлид ўқиш сингари дин асосларига зид бўлмаган амаллар бидъати ҳасана бўлади. Унга амал қилиш жоиз ва у залолатга бошламайди.

Мусулмонлар ҳаётида янги пайдо бўлган ва диннинг жавҳарига дахлдор бўлмаган нарсалар бидъат бўлмайди. Ҳар бир янги пайдо бўлган нарса бидъат, ҳар бир бидъат залолат, барча залолат дўзахда бўлса, ҳолимиз не кечарди? Пайғамбаримиз алайҳиссалом ҳаётлик даврларида Қуръони карим китоб шаклига келтирилмаган, мадрасалар йўқ, турли илмлар шаклланмаган эди. Буларнинг барчаси кейин пайдо бўлди. Барча мусулмонлар, жумладан, бидъат маъносини тор олган уламолар ҳам бу ишларни катта қувонч билан маъқуллайдилар.

Бидъати саййиа эса шаръий аслга эга бўлмаган бирор нарсани жорий этиш ёки шаръий аслни хилоф равишда айрича талқин қилишдир. Бу эътиқод масала-

ларига тааллуқли бўлиб, шарият кўрсатган эътиқоддан четга чиқиш, ақидавий масалаларда ғулувга кетишдир.

Уламоларимиз аҳли сунна вал жамоадан бошқа барча фирқаларни “аҳли бидъат” дейишган. Чунки улар илм-маърифтсиз ҳолда қайсарлик билан динимизнинг асосли кўрсатмаларига зид ақидаларни илгари суришган. Масалан, хаворижлар гуноҳи кабира қилган киши кофир бўлади, десалар, мўътазийлилар ундай киши иймондан чиқади, аммо кофир бўлмайди, дейдилар. Қадарийлар тақдирни инкор қилсалар, жабарийлар эса, инсон савоб ва гуноҳ ишларни қилишга мажбурдир, дейди. Мазкур ақидаларнинг барчаси аҳли сунна вал жамоа эътиқодига зид бўлиб, ундай эътиқодда бўлиш залолатдир.

Жобир ЭЛОВ,

*Бухоро вилояти
бош имом-хатиби*

Гуноҳ-маъсиятдан ҳам ёмонроқ нарса гуноҳларни қабих санашни Аллоҳ таоло қалбингдан суғуриб олишидир.

Зуҳо ШОҲИН

Ноила бинти Фарофиса

Усмон ибн Аффон розияллоҳу анҳунинг уйида араб қабилаларининг балоғат ва фасоҳатда машҳур Бани Калб қабиласидан бир аёл яшарди. У Ноила бинти Фарофиса эди.

Усмон розияллоҳу анҳу совчи қўйганида Ноиланинг оила аъзолари розилик билдиришди. Икки жуфт бирга бўлганида ҳазрат Усмон салласини ечди ва сочи йўқлиги кўриниб қолди. Шунда у зот: “Эй Фарофисанинг қизи, каллигим сени қўрқитмасин! Унинг остида сен яхши кўриб қоладиган нарса бор”, деди. Қиз жим эди. Ҳазрат Усмон гапни гапга улади: “Олдимга келасан-

ми ёки ўзим борайми?” деди. Шунда қиз: “Мен аёллари сочи йўқ эрларини ҳам яхши кўрадиган қавмданман. Таклифингизга келсак, мен сизнинг олдингизга бораман!” деди ва ўрнидан туриб, у зотнинг ёнига бориб ўтирди.

Усмон розияллоҳу анҳу унинг бу гапларидан мамнун бўлиб, барака сўраб дуо қилди. Дарҳақиқат, Аллоҳ таолонинг фазли ила барака берилди.

Усмон розияллоҳу анҳунинг унга кўрсатган меҳрибончилиги туфайли қизнинг қалбида муҳаббат уйғонди.

У итоатли, меҳрибон рафиқа бўлди. Ҳатто Басра ва Фустот қўзғолончилари Мадина томон ҳаракатга тушиб, Усмон розияллоҳу анҳунинг уйини қамал қилганида ҳам у зотнинг ёнида азимат ва қатъият билан турди. Одамлар Усмон розияллоҳу анҳунинг ҳовлисига бостириб кириб, на саҳобалик ҳурматини, на уйнинг ҳурматини сақлашмади. Балки Қуръон ўқиб турган рўзадор саҳобани ўлдиришга қарорли эдилар. Шунда Ноила уларни уйнинг ичига киришдан қайтармоқчи бўлиб, сочларини ёйди. Агар уларда заррача иймон бўлса, ор бўлса, ортга чекинишар деб ўйлаган эди. Аммо Усмон розияллоҳу анҳу уни бундай қилишдан қайтариб: “Рўмолингни бошингга ташла! Аллоҳга қасам, уларнинг уйимга бостириб киришлари сенинг

сочларинг ҳурматидан кўра енгилроқ”, деди.

Ноила барибир жим қараб турмади. Яқинлашаётган қиличларни қўли билан тўсиб, эрини ҳимоя қилди. Қиличлар унинг бармоқларини кесиб ўтди ва халифанинг қорнига қадар етиб борди...

Ноила Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг суҳбатларини олмаган бўлса-да, Усмон розияллоҳу анҳудек саҳобанинг маънавий булоғидан сув ичган эди. Қийинчилик кунларида доим эрининг ёнида турган, уни ҳимоя қиламан деб бармоқлари кесилган матонатли аёл эди.

Усмон розияллоҳу анҳунинг вафотидан кейин Муовия ибн Абу Суфён унга совчи юборди. Ноила уни рад этди. Сабаби ҳақида сўралганида ўша машҳур жавобини берди: “Мен маҳзунликни эскирадиган кийимга ўхшатаман. Аммо менинг Усмон розияллоҳу анҳуга бўлган маҳзунлигим ҳеч эскирмайди. Усмон розияллоҳу анҳу менда кўрган нарсани бошқа ҳеч ким кўра олмайди!”

Ноилани яхши кўрган Усмон розияллоҳу анҳуни Аллоҳ раҳмат қилсин! Усмон розияллоҳу анҳуга ихлос-муҳаббат қўйган Ноилани Аллоҳ раҳмат қилсин!

ҲАССОН ШАМСИЙ
ПОШОНинг “Оқшом
ғўзалликлари” асаридан
Абдусамиъ ХАЙРУЛЛОҲ
таржимаси

...Бугун ишдан эртароқ бўшадим. “Вақт – ғанимат”, деганларидек, тирикчилик мақсадида енгил машинада кўчага чиқдим. Чорсу бозорига ет-

Келини касалхонада ётибди, кўп қон йўқотибди”.

Донор керак дейишибди. Ўйланиб қолдим, чунки менинг қон гуруҳим билан бир хил

ташхис қўйиши учун, аввало, унинг ўпкасини икки томонлама обдон эшитиши керак”, дерди. Сизнинг саволингизга жавоб бериш учун ҳам худди

Тарвуз сўяётган одам келинини...

ганимда ўттиз ёшлардаги бир йигит қўл кўтарди. Тўхтадим. У ўтиргач, ўзидан-ўзи гап бошлаб қолди:

– Ака, ҳозир бир воқеани эшитиб, даҳшатга тушдим.

– Қандай воқеа?

– Мен сиз тўхтаган бекатдаги савдо шохобчасида ишлайман. Яқинда дўконга бир нотаниш йигит кириб, майда-чуйда харид қилди. Пул тўлаётганда қўллари ҳам, овози ҳам қалтираётганини сезиб қолдим. Қисқаси, у жуда тушқун ҳолатда эди. “Нима гап, тинчликми?” деб сўрадим ундан. “Ҳозир ўртоғим қўнғироқ қилди, синглисини қайнотаси пичоқлаб қўйибди”, деди. Мен дарҳол: “Нега? Нима учун?” деб сўрадим. Айтишича, ўртоғининг синглиси уйда эрининг автомашинасини юваётган экан. Қайнотаси ҳовлида тарвуз сўяётган экан. Келини билан айтишиб қолибди ва жаҳл устида уни пичоқлаб қўйибди. “Ўртоғим синглиси учун қаттиқ куйиняпти. Қайнотаси қандай одам, нега бундай иш бўлди, тушунолмадим. Уни қамоқхонага олиб кетишибди. Чет давлатда 25 йил ишлаб, яқиндагина қайтиб келиб, ўғлини данғиллама тўй қилиб уйлантирган экан.

экан. Йигитга индамадим-у, беморнинг исми шарифини, қайси касалхонада ётганини сўраб олдим. Ҳозир ўша ёққа кетяпман...

Йўловчи йигит анча вақт жим бўлиб қолди. Сўнгра хўрсиниб:

– Менинг бувам ҳам, отам ҳам – қайнота, келинларини эъзозлаб, дуо қилишдан чарчамайдилар. Дастурхоннинг тўри уларники, онам ҳам, аёлим ҳам қайноталарини бошларига кўтаришади, – деди ҳаяжонланиб. – Бизнинг миллатга нима бўляпти-а, амаки? Нега улар ўзбеклигини унутиб бормоқда?

Мен унинг саволларига жавоб беролмай, сукут сақлаганча йўлда давом этдим. Анча юрганимиздан сўнг:

– Сиз бу воқеага нима дейсиз? – деб сўради.

– Отамиз раҳматли: “Шифокор шамоллаган беморга

шундай йўл тутган маъқул, – дедим.

У менга маъноли боқиб, касалхона ёнида машинадан тушиб қолди. Дўконига келган хариддорнинг гапидан таъсирланган ва бутунлай нотаниш одамга яхшилик қилиш учун шошилиб кетаётган оққўнгил йигитнинг ортидан дуо қилиб қолдим...

Сўнгра хулоса қилдим.

Бундай воқеаларнинг ора-мизда содир бўлиши жуда ачинарли ҳолдир. Бир оила аъзолари нега бу даражага тушиб қолишди? Келин нима иш қилдики, қайнота шунчаликка борди?!

Бундай жиноят содир этиш учун ё қайнота ақли заиф ёки наркоман бўлиши, ё бўлмаса, келин унинг ҳамиятига тегадиган жуда ёмон гап айтган бўлиши керак. Ахир, келин қайнотанинг ҳурматини жойига қўйиб, танбеҳ эшитса “Кечиринг...” деб туриши керак эмасми?!

Оддий келинлик одоби ба-жарилмаган хонадонларда уруш-жанжаллар кўп бўлиши табиий. Қарс икки қўлдан чиқишини унутмайлик, азизлар!

Шеркон ҚОДИРИЙ
оққа кўчирди.

Узрли ҳолда зикр айтса бўладими?

САВОЛ: *Узрли (хайз ва нифосдаги) аёл истиғфор, тасбеҳ, зикр айтиб юрса бўладими?*

ЖАВОБ: Ҳа, чунки истиғфор, тасбеҳ, зикр айтиш учун таҳорат шарт эмас. Шунинг учун узрли аёллар зикр, тасбеҳ, таҳлил, истиғфор, салавот айтиши жоиздир. Узрли аёллар ҳам суннатга мувофиқ ҳар бир яхши ишни “Бисмиллаҳ” билан бошлашлари керак.

Имом Нававий раҳматуллоҳи алайҳ “ал-Азкор” китобида бундай деган: “Таҳорати бузилган, жунуб бўлган кишилар, ҳайз ва нифос ҳолатидаги аёллар қалблари ҳамда тиллари билан зикр айтишлари жоиз эканига уламолар ижмо (иттифоқ) қилишган”.

Узрли аёллар Қуръони каримни ушлашмайди ва ўқишмайди, лекин эшитишлари жоиз.

САВОЛ: *Бир аёлнинг ҳайз-даги одати тўққиз кун экан. Бу сафар ҳайзи олти кунда тўхтаган. Ювиниб, намоз ўқиган. Сўнг беш кундан кейин яна қон келган. У аёл нима қилиши керак?*

ЖАВОБ: Аёл кишининг ҳайзи одатидан олдин ё кейин тўхтаса, унинг одати ўзгарган бўлади. Ҳайзи одатидан олдин тўхтаса, ювиниб, намозларини ўқийди. Лекин аввалги одати кунларига етмагунча эри билан яқинлик қилмай туради. Масалан, тўққиз кун ҳайз одати бўлган аёл олти кунда покланса, унинг одати олти кунга ўзгарган бўлади ва ювиниб, намозларини ўқийди, лекин яна уч кун ўтиб, тўққиз кун бўлгунча эри билан яқинлик қилмай туради.

Ҳайзда маълум одати бўлган аёл одатда ҳайздан поклангач, яна қон кўрса ва қон ўн кунгача тўхтаса, унинг одати ўзгарган бўлади. Лекин қон ўн кундан ошиб кетса, одатидан ортиғи истиҳоза қони ҳисобланади. Чунки ҳайзнинг ками уч кун, кўпи ўн кун. Масалан, одати олти кун бўлган аёл саккизинчи-тўққизинчи кунлари қон кўриб, ўнинчи куни қони тўхтаса, унинг одати ўн кунга ўзгарган бўлади. Лекин худди шу аёл саккизинчи, тўққизинчи, ўнинчи, ўн биринчи, ўн иккинчи кунлари ҳам қон кўрса, олти кундан кейинги кунлари кўрган қони истиҳоза

(касаллик) қони ҳисобланади. Истиҳоза қони ибодат қилишдан, эри билан бирга бўлишдан тўсмайди.

Демак, ҳолати саволда зикр этилган аёл олтинчи куни ҳайзи тўхтаб, ўн биринчи куни яна қон кўрса, ўн биринчи кунда кўрган қони истиҳоза қони ҳисобланади. Чунки қон ҳайз муддати (яъни 10 кун) ўтганидан кейин келган. Уни янги ҳайз деб бўлмайди, янги ҳайз бўлиши учун икки қон ўртасида 15 кун поклик бўлиши керак.

Бу мавзуда Абдулғаний Майдоний раҳимаҳуллоҳ бундай деган: “Ҳайзда маълум одати бўлган аёл қони ўн кундан ортиб кетса, одатидан ўтиб келган қон истиҳозадир. У аёл одатидан кейинги кунлари ўқимаган намозларининг қазосини ўқийди. Ўн кундан ўтмаса, кўрилган қоннинг ҳаммаси ҳайздир. Одати унга кўчган бўлади” (“Лубоб фи шарҳил китоб”, “Ҳайз” боби).

САВОЛ: *Аёл киши операция орқали кўзи ёригандан кейин қон кўрмай қолган. Маълумки, аёл қон кўрган вақтларда эр-хотин муносабатлари тўхтатиб ту-*

рилади. Қон кўрмайдиган бўлиб қолган ҳолатда қандай ўй тўтилади?

ЖАВОБ: “Мухтасарул виқоя”нинг шарҳи “Фатҳу бобил иноя” китобида бундай дейилган: “Покликнинг энг кам муддати ўн беш кун. Кўпининг чегараси йўқ. Чунки у бир йил, икки йилга ҳам чўзилиши мумкин. Баъзида аёл умуман ҳайз кўрмаслиги ҳам мумкин”.

Демак, қандайдир сабаб билан ҳайз кўрмай қолган аёлга ҳайз кўрган аёлларга мумкин бўлмаган ишларнинг барчаси шартларига риоя этилса, ҳалол бўлади.

САВОЛ: Икки ойлик ҳомиладорман. Камқонман. Боламни олдирсам бўладими?

ЖАВОБ: Камқонлик даволаб бўлмайдиган касаллик эмас. Уни даволаш мумкин. Ҳатто уй шароитида муайян маҳсулотларни истеъмол қилиб, камқонликдан халос бўлиш мумкин. Шариатимиз болани бесабаб олдиришдан қайтаради. Жиддий сабаб бўлмаса, болани олдириш жоиз эмас (ҳатто туғилажак болада нуқсон, ногиронлик бўлган тақдирда ҳам). Болага жон киргандан (тўрт ойлик бўлгандан) кейин уни олдириш катта гуноҳдир.

Туғиш ёки ҳомиладорлик онанинг ҳаёти ё соғлигига зарар етказса, болани олдиришга рухсат берилади.

Сизга диёнатли, гуноҳ-савоб нима экани ва жавобгар-

ликни ҳис қиладиган шифокор билан маслаҳатлашиб иш тутишингиз тавсия қилинади.

САВОЛ: Тирноқ олиш таҳоратни синдирадими?

ЖАВОБ: Агар тирноқ олишда бармоғидан қон ёки йиринг оқмаса, таҳорати бузилмайди. Лекин тирноғига сув ўтказмайдиган бўёқ сурилган аёлда синадиган таҳоратнинг ўзи бўлмайди. Тирноқ ўстириб юриш – суннатга ҳилоф, макруҳдир. Тирноқ олиб юриш – фитрий суннат, яъни пок табиатга уйғун ишлардандир. Буни замонавий тилда шахсий гигиена дейилади. Пайғамбаримиз алайҳиссалом саҳиҳ ҳадисда соф фитратдан бўлган беш амал қаторида тирноқларни вақтида олишни ҳам таъкидлаганлар (*Имом Бухорий ривояти*).

Тирноқларни ҳар ҳафта, ҳеч бўлмаса, 15 кунда олиш керак.

Ҳозирда тирноғини ўстириб юришга қизиқадиганлар оз эмас, балки маълум маънода урфга айлантиришга ҳаракатлар бор. Лекин соф инсон табиатига зид нарса ҳеч қачон безак бўла олмайди. Гўзалликни покликдан излаш керак.

САВОЛ: Гайморит бўлган одам сув ишлатганда касалликка таъсир қилса, дўхтир юзга сув теккизишни ман қилган бўлса, таяммум билан намоз ўқиши мумкинми?

ЖАВОБ: Бундай бемор таҳоратда ювиладиган аъзоларни ювади, юзига келганда жағлари ва ияқларини ювиб, бурун ва пешоналарига қўлини илиқ сув билан ҳўллаб масҳ тортади ва дарров қуруқ сочиқда юзини артади. Яъни, масҳ тортишда зарурат миқдорига чекланади.

САВОЛ: Янги туғилган чақалоқ пешонасига қорақуя суртиб қўйиш жоизми?

ЖАВОБ: Динимизда ёш боланинг юзига қора суртиб қўйишга буюрилмаган. Тўғри, кўз тегиши бор нарса. Бир нечта ҳадиси шарифларда бу ҳақда очиқ айтилган. Саҳобалардан Усмон ибн Аффон розияллоху анҳу кўркем болани кўриб: “Бу боланинг юзига қора ранг суртиб қўйинглар, кўз тегиб қолмасин тагин”, деган маънода гапирган. Лекин ҳазрат Усмоннинг бу гаплари динимизда ҳар бир туғилган ёш боланинг юзига қора суртилиши керак, деган маънода эмас, балки тавсия маъносида айтилган. Шунинг учун ҳар бир туғилган чақалоқнинг юзига қорақуя каби нарсаларни суртишга одатланиш яхши эмас.

САВОЛ: Бир талоқ қилинган аёл ўзининг эрига никоҳ қилиниши учун ҳам идда муддатини ўтказадими?

ЖАВОБ: Аёл киши ўзининг эрига қайта никоҳланиши учун идда ўтириши шарт эмас.

Ўзбекистон
мусулмонлари
идораси Фатво маркази
Тел: (78) 150-33-44

Эр-хотин бир-бирини тушунмаслиги бутун жамиятда кўзга ташланаётган хунук манзаралардан биридир. Муслмонлар орасида тарқалаётган ғоявий курашлар, “оммавий маданият”нинг салбий оқибатлари сабабли бўлиниб кетдик. Ўзимизни ва бошқаларни унутдик. Оилавий муаммоларни ҳал этишни ҳам эплай олмаямиз.

САЛОҲ МУҲАММАД АБУЛ ҲОЖ

Бахтли яшаймиз

Бахтли яшаш учун хотин эрни, эр хотинни тушуниши зарур. Куйида тотув яшашга ёрдам берувчи баъзи тавсияларни келтирамиз:

1. Аёл эрига қиладиган муомаласи акасига қиладиган муомаласидан фарқли эканини тушуниши лозим. Лекин аёл отаси, акаси, амакиси ва тоғасидан эркакнинг сифати, ҳолати ва фикрлаш доирасини ўрганиши ҳамда эркак тимсолини онгида шакллантириб олиши мумкин.

Хотин эри билан уни ҳурмат қилмасдан ва қадрламасдан яшай олмайди. Шунинг учун фуқаҳолар аёлнинг эрига исмини айтиб мурожаат қилишни макруҳ, дейдилар. Уни ҳурматлаб куняси билан чақири-

ши мумкин. Эрига қанчалик одоб билан муомала қилса, ҳаёти шу қадар бахтга тўлади.

2. Эр-хотинлик ҳаёти қайсарлик, худбинликка эмас, балки бўйсунуш, одоб, мулозамат, ҳурмат устига қурилади. Хусусан, эркак табиатан ўжар бўлади. Унга аёлнинг қайсарлик қилиши ярамайди. Акс ҳолда у эрини йўқотди, ҳаётини издан чиқаради.

3. Аёлнинг кучи, истаганига эришишининг сири унинг заифлиги ва аёллик назоқатидадир. Бунинг ёши боланинг ҳолати билан таққослаш мумкин. Боланинг кучи заифлигида, яъни атрофидагилар у истаган барча нарсани ортиғи билан муҳайё қилишади.

Эркак аёлга унинг назоқати туфайли рағбат қилади. Аёл эридан меҳр-муҳаббатини аямаслиги, имкон қадар ғамхўрлик қилиши ҳамда сўз ва амалда хушмуомала бўлиши лозим. Шундагина эр аёлининг ҳақини ортиғи билан беради, ғамхўрлик қилади, мол-мулкида ҳам, сўзу амалда ҳам бахиллик қилмайди.

4. Аёлга унинг гўзаллигини айтиб мақташлари ёққани каби эрга ҳам унинг қадр-қиммати ва оиладаги ўрнини айтиб мақташлари ёқади. Хотин эрининг феъл-атвори, гап-сўзи, ҳатто унда йўқ сифатларни айтиб мақташи жоиз. Боиси, эр-хотинни бир-бирига севдириш учун ёлғон гапиришга рухсат

бор. Қолаверса, эр-хотинлик ҳаёти мақтов ва хушомаддан холи бўлмайди.

5. Аёл эрининг феъл-атвори, онги, диққат-эътибори ва ҳатто қизиқиши фарқли эканини билиши ва барча жиҳатларини ҳурмат қилиши керак. Яна дунёқараши ва турли мақсадларини қўллаб-қувватлаши ҳамда руҳияти ёрдамида унга яқинлашишга ҳаракат қилиши лозим.

Аёлнинг бу хатти-ҳаракати орқали эр-хотинлик муносабати мустаҳкамланади.

Яна аёл ўзида эрига ёқадиган нарсани топишга ҳарис бўлиши, яъни у ёқтирганни ёқтириши, аҳамият берганга у ҳам аҳамият бериши керак. Фақат бу ҳолда эрининг хатти-ҳаракати шариятга зид келмаслиги зарур.

6. Аёл уйда устунлик, яъни раҳбарлик эрга тегишли эканини билиши лозим. Аллоҳ таоло бундай марҳамат қилади: **“Аллоҳ баъзиларини баъзиларидан устун қилгани ва молларидан сарфлаганлари учун эркаклар аёлларга раҳбардирлар. Солиҳа аёллар–итоаткор ва Аллоҳнинг ҳифзи-ҳимояси бўйича ғойиб (эр)ларининг муҳофазасини қилувчилардир”** (Нисо сураси, 34-оят).

Аёл эрига тобедир. Эридан олдинга ўтиб юрмайди, гапини бўлмайди. Дарҳақиқат, Аллоҳ таоло эркакни ана шу сифатларга эга қилиб яратди. **“Аллоҳ баъзиларини баъзиларидан устун қилгани...”** (Нисо сураси, 34-оят).

Эркакка бошқарув ҳуқуқи берилишининг яна бир сабаби шуки, у маҳр беради, молдан инфоқ қилади. Аёл унинг мулкида яшайди. Шу сабаб эркак ўзи муносиб кўрган тарзда оилани бошқаришга ҳақли. Аёл унга хотин бўлишга рози бўлганмиди, энди унинг раҳбарлиги ва бошқарувига ҳам рози бўлиши керак.

Сора ҲУСАЙН қизи таржимаси.

Боламга насиҳат

Ҳар ишда уқбони кўзлагин, болам,
Жилғамас, дарёни кўзлагин, болам.
Мақсадинг йўлида шижоатли бўл,
Ўқи, фақат илм излагин, болам.

Бой бўлсанг, фақирга саховатли бўл,
Фақир эрсанг, сабру қаноатли бўл.
Яратган Раббингга итоатли бўл,
Фақат ҳақиқатни сўзлагин, болам.

Заифу ночорга сиёсат қилма,
Бировнинг ҳаққига хиёнат қилма.
Мард бўлгин, ор-номус тижорат қилма,
Раҳматидан умид узмагин, болам.

Юртфуруш хоиннинг ҳаловати йўқ,
Ҳар икки дунёда саодати йўқ.
Ватангадолик бу – юзи қаролик,
Иймонинг беғубор асрагин, болам.

Менинг болам эмас, эл боласи бўл,
Юртга офат келса, ҳимоячи бўл.
Шу азиз заминнинг бир зарраси бўл,
Ҳатто гиёҳини сизлагин, болам.

Зилола САЙФУЛЛАЕВА,
Ғиждувон тумани отинойиси

Шукр қил

Қаҳратон қиш кирди, изиллар совуқ,
Мулла Ҳаким айлар Ҳаққа илтижо:
“Эй Худо, қор ёғар, менда этик йўқ,
Ҳожатимни қачон айлайсан раво?!”

Масжидга борди-ю, кўрди – бир одам
Икки оёғи йўқ, айлар ибодат.
Уятдан қизарди Ҳаким ўшал дам:
“Шу инсондан олсам бўлмасми ибрат?!”

Яна деди: “Ахир кўзларим бино,
Шукр қилмайманми – қўл-оёғим бут?!”
“Бер, бер!” демоқликдан тинмаймиз асло,
Токим бизни йўқлаб келгунча тобут!

Дилором КАРИМОВА,
Юнусобод тумани отинойиси

Шайх Али Тантовий

(Давоми.
Бошланиши ўтган сонларда.)

Трамвайга чиқишим билан мени таниганлар салом бериб, илтифот кўрсата бошлашди. Улар менинг ёзган нарсаларимни мақташар, мавъизаларимдан манфаатланаётганларини айтиб, раҳмат айтишарди.

Шайтон васваса бошлади:

– Кўряпсанми, халқнинг тили Ҳақнинг мақтовидир! Уларнинг мақтови сенинг яхши инсон эканингга ишора.

Мен унга дарҳол:

– Сенинг ёмонлигингдан Аллоҳдан паноҳ сўрайман. Уларнинг мен ҳақимда айтаётган гапларини тасдиқлашдан паноҳ сўрайман, – деб жавоб қайтардим.

Кийимлари йиртиқ, юз-қўллари кир бир киши трамвайга минди. У менга яқин келар экан, тегиб кетмасин деб кийимларимни йиғиштирдим. Аммо у келиб, менинг ёнимга ўтирди. Ичимда ғазаб оловлари ёнганини ҳис қилдим. Бу сафар шайтон мендан ғолиб келишига аниқ ишонди. Бироқ мен ўзимга қайтдим: “Йўқ! Аллоҳга қасамки, шайтон менинг

Эй қизим!

устимдан кулишига йўл қўймайман”. Аллоҳга берган аҳдимни эсладим. Ундан ёрдам сўрадим. У менинг устимга сакинатини нозил қилди. Ёнимдаги инсонга бўлган ўлчовимни ўзгартирди.

Ўзимни қиёмат майдонида тургандек ҳис қилдим. Унда инсонлар икки қисмга ажратилган:

– имтиҳондан яхши ўтиб, жаннат хушхабарини олганлар;

– имтиҳондан ўта олмай, жаҳаннамга қулаб, хор бўлганлар.

Ўзимга ўзим дедим: “Эҳтимол, бу киши ўзининг эски ва йиртиқ кийимлари билан имтиҳондан муваффақиятли ўтганлар сафида бўлар. Мен эса, Аллоҳ сақласин-у, ҳалок бўлганлар сафида бўларман. Эҳтимол, жирканиш ва кийимларини менга тегмаслиги учун йиғиштириш унинг ҳаққидир”. Ана шу хаёлларга ғарқ бўлиб, трамвайнинг манзилга етиб борганини сезмай қолибман.

Мўмин киши исломига рўбарў келиши мумкин бўлган хатарларнинг энг ёмони динининг фақат масжиддан иборат бўлиб қолишидир.

Масалан, биров беш вақт намозини масжидда ўқиса, Рамазон рўзасини тутса, ҳаж ва умрага борса, тушунмаса ҳам, кунда бир пора Қуръон тиловат қилса, ўзини со-

лиҳлардан ҳисоблаб қоляпти. Лекин унинг хотини, қизи ва фарзандлари тақво, ҳидоятдан узоқда. Муомаласи ҳам хурсанд бўларли эмас. Бўш вақтларида иймони заифлар нима иш қилса, шуни қилаверади. Бу ҳол анча хатарлидир. Афсуски, баъзи мусулмонлар Исломни ана шундай маънода танимоқдалар...

(Давоми бор.)

Таржимонлар

**Иймон Али КИТОБ АЛИЕВ,
Сайдуллоҳ АҲМЕДОВ**

Эллиқдан ошганда ҳам Қуръон ёдлаш мумкинми?

Шайх Абдулмуҳсин Аббод ҳафизахуллоҳдан уйларида эканларида сўрашди: “Киши ёши эллиқдан ошганда ҳам Қуръонни тўлиқ ҳифз қилишга қодир бўлиши мумкинми?”. У зот: “Ҳа. Мен ҳам эллиқдан ошганда ёдлаганлардан бириман. Саҳобалар ризвонуллоҳу алайҳим Исломни идрок этганларида (иймон келтириб, мусулмон бўлганларида) катта ёшда эдилар. Шунга қарамай, улар Қуръонни ёд олгандилар”, дея жавоб бердилар.

Аёлларга хос масалалар

Ҳайз муддати одат кунидан узайиб келиши

Савол: Аёлнинг бўқоқ касаллиги бор. Бугун ҳайзининг еттинчи кун. Ойлик одати олти кун. У ғусл олиб, намоз ўқийдими ёки қони тўхтамаса, ўн кун тўлишини кутсинми?

Жавоб: Агар қон ўн кун келса, ҳайз ўн кун ҳисобланади. Аммо ҳайз ўн кундан ошса, аёл ҳайздаги охирги одат кунига амал қилади. Ундан ошгани истиҳоза ҳисобланади. Ўша кунлардаги намозларининг қазосини ўқийди.

Сўнгги ойда ҳайз кунларидаги турлилик

Савол: Ҳайз кунлари оралиғи қачон тартибли бўлади? Ҳайз ҳар 28 ёки бир неча кун фарқ билан келади? Яъни, гоҳида 24, баъзида 27 кунда, баъзида эса 23 кунда келади. Бу ҳол табиийми?

Жавоб: Бу аёллар одати турлилигининг қисқа баёнидир. Муҳими, ҳайз уч кундан ўн кунгача давом этади. Агар уч кундан кам келиб ёки ўн кундан ошса, истиҳоза бўлади. Икки ҳайз орасини ажратувчи поклик ҳам 15 кундан кам бўлмаслиги керак.

Киста борлиги учун қон келиши

Савол: Аёл ҳар 15 ёки 16 кунда ҳайз кўради. Ўтган ой 5 ёки 6 кун тўқ қизил рангда қон келди. Ушбу қон суркалиб келишда давом этди. Ши-

фокорлар қон кетиши сабаби кистанинг борлиги дейишди. Аёл бир ҳафта намоз ўқимади. Кейин шифокорлар унга кистани даволаш учун муолажа олишини айтишди. Эндиликда аёл кистадан халос бўлди. Унинг намоз ўқимаган кунларининг ҳукми қандай?

Жавоб: Агар шифокор аёлга: “Бачадондан келмаган қон ҳайз саналмайди” деса, демак, унга ўша кунлар намозларининг қазосини ўқиш вожиб бўлади.

Тухумдонни олиб ташлагандан сўнг келувчи қон

Савол: Аёл ҳомиладор бўлмаслик учун тухумдонини олдириб ташлади. Амалиётдан кейин унда томчилаб қон келди. Бу қоннинг ойлик одат эмаслигини у билади. Бу даврда намоз ўқимаслигининг ҳукми қандай?

Жавоб: Бу ҳайз қонидан ҳисобланмайди. Балки истиҳозадир. Бу даврдаги ўқимаган намозлари қазосини ўқийди.

Ўлик ҳомиладан келадиган қон

Савол: Ҳомиладорман. Айни вақтда ҳомилам нобуд бўлган. Мендан ўртача миқдорда қон келмоқда. Намоз ўқисам бўладими?

Жавоб: Агар аёл ҳомиладор бўлса, демак, ундан келадиган қон истиҳозадир. Ушбу қон намознинг ҳам, рўза-

нинг ҳам вожиб бўлишини ман қилмайди. Намоз ўқийсиз.

Спирал олингач, ифрознинг ажраб чиқиши

Савол: Аёл спиралини олиб ташлаганидан кейин ундан жигарранг суюқлик ажралиб чиқмоқда. Бу ҳолатда аёлнинг намоз ўқиши ҳукми қандай?

Жавоб: Одатда аёлдан келадиган нарсани истиҳоза бўлади. У таҳоратни ноқис қилади. Лекин намоз соқит бўлмайди. Аёл ушбу қон келиши сирини шифокордан сўраб аниқлаши лозим. Келадиган қон табиий бўлса, у ҳайз – намоз ўқимади. Лекин бачадон касаллиги сабабли келган бўлса истиҳоза намоз ўқилади.

Спирал олингач, ҳайз билан истиҳозани ажратиш

Савол: Спирал қаттиқ оғриқ берди. Уни олиб ташлаганимдан кейин озгина оч қизил қон кўрдим. Бу қандай қон?

Жавоб: Бу ҳол ўн кун ичида содир бўлса, ҳайз қони бўлади. Агар шифокор келган ҳайз қони эмаслигини айтса ҳайз бўлмайди.

“Ҳайз ва нифос илми
зубдаси” китобидан
Юлдуз АСҚАР қизи
таржимаси

Дуолар кўргони

(Давоми. Бошланиши
ўтган сонда.)

**Янги ойни кўрганда
ўқиладиган дуо**

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَ
الْإِيمَانِ، وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ، وَالتَّوْفِيقِ لِمَا
تَحِبُّ وَتَرْضَى، رَبَّنَا وَرَبُّكَ اللَّهُ

“Аллоҳу акбар. Аллоҳумма аҳиллаҳу ғалайна бил амни вал иймани вас саламати вал ислами ват тавфийқи лима тухиббу ва тарзо, Роббунаа ва Роббукаллоҳ” (Имом Термизий ривояти).

Маъноси: Аллоҳулуғдир! Ё Аллоҳ! Бизга бу ойни омонлик, иймон, саломатлик, Ислом ва Ўзинг яхши кўрадиган, рози бўладиган (ишга) нарсага муяссар этган ҳолда чиқаргин. (Эй Ҳилол), Бизнинг ҳам, сенинг ҳам Парвардигоринг Аллоҳдир!

**Момақалдиروق
овозини эшитганда**

Бундай дейман:

مُبْحَانُ الَّذِي وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ
وَأَلْمَلَتِكَ مِنْ خِيفَتِهِ

“Субҳаналлазий юсаб-биҳур роъду биҳамдиҳи вал малааикату мин хий-фатих”.

Маъноси: Момақалдиروق ҳамду сано билан тасбеҳ айтадиган, малоикалар ҳам Унга кўрққанларидан тасбеҳ айтадиган Зот барча айбу нуқсонлардан покдир.

**Шамол эсганида
ўқиладиган дуо**

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ
شَرِّهَا

“Аллоҳумма инний ас-ғалука хойроҳа ва аъузу бика мин шарриҳа”.

Маъноси: Ё Аллоҳ, Сендан бунинг (шамолнинг) яхшилигини сўрайман. Сендан у билан юборилган нарсанинг ёмонлигидан паноҳ сўрайман.

**Ёмғир ёққанида
ўқиладиган дуо**

اللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا
مُطَرِنًا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ

“Аллоҳумма соййибан наафиъан. Мутирнаа бифазлиллаҳи ва роҳматих”

Маъноси: Ё Аллоҳ! Фойдали ва нафли қилгин. Аллоҳнинг фазли ва раҳмати ила ёмғирга эришдик.

Кузда табиатни мана бундай тасаввур қиламан

Марҳамат қилиб бу ерга чизинг

**Хўроз қичқирганда
ўқиладиган дуо**

اسْأَلُ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ

“Асғалуллоҳа мин фазлиҳи”

Маъноси: Аллоҳнинг фазлидан сўрайман.

**Ит ёки эшак овозини
эшитганда
ўқиладиган дуо**

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ

“Аъузу биллаҳи минаш-шайтон”

Маъноси: Аллоҳдан шайтондан паноҳ беришини сўрайман.

Ғам-ташвиш етганида ўқиладиган дуо

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ،
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ، وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

“Лаа илаҳа иллаллоҳу ʔазиймул ҳалийм. Лаа илаҳа иллаллоҳу Роббул Аршил ʔазийм. Лаа илаҳа иллаллоҳу Роббус самавати ва Роббил Аршил карим”.

Маъноси: Буюк ҳалийм Аллоҳдан Ўзга илоҳ йўқ. Буюк Арш Раббидан Ўзга илоҳ йўқ. Карим Арш Рабби ва осмонлар Раббидан Ўзга илоҳ йўқ.

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

“Лаа илаҳа илла Анта субҳанака инний кунту маназ золимийн”

Маъноси: “Сендан ўзга илоҳ йўқ, Сен поксан, албатта, мен золимлардан бўлдим” (Анбиё сураси, 87-оят).

Нима учун ҳаётда ёмон ишлар содир бўлади?

Бу Аллоҳ таолонинг одамларнинг сабри ва иймонларини синаш учун уларга юборган синовларидир. Шундан сўнг Аллоҳ таоло уларнинг гуноҳларини кечиради, уларга раҳм қилади. Сўнг сабрларининг мукофоти ни дунёда, ундан ҳам кўпроқ ва яхшироқ қилиб охиратда беради.

Бундан олдин сиз билан бирор ёмон иш содир бўлганми? Ўшанда нимани ҳис қилгансиз? Сабрли бўлганмисиз? Аллоҳ сабр қилувчиларни яхши кўради.

Юлдуз КОМИЛОВА таржимаси

Гўшт сотувчилар

– Ўғлим, шу пулимга яраша гўшт берсангиз!

Ёнимда турган онахон қўлидаги пулини ийманибгина қассобга узатди. Раста устидаги 5000 сўмни кўрган йигитнинг қиёфаси бирдан ўзгарди.

Йигит: “Хола, бизда бу пулга гўшт йўқ”, деди. Мен билан савдо қилар экан, холага бундай муомала қилган йигитдан гўшт олганимга пушаймон бўлдим.

Хола бошқа растадаги сотувчидан “5000 сўмлик гўшт бероласизми?” деб сўраганини кўрдим. “Шўрвагами ёки ошга?” деди кулгичлари ўзига ярашиб турган 30 ёшлардаги сотувчи йигит. “Болаларимга шўрва қилиб пишириб бермоқчи эдим”, деди онахон бироз дадилланиб.

Сотувчи йигит музлаткичдан бир парча лаҳм гўшт олиб, тарозида ҳам ўлчамасдан, елим пакетга солди. Сўнггра ёнидаги суяк-ли гўштлардан ярим килочасини ҳам солиб аёлга узатди. Қассоб: “Дуо қилиб қўйсангиз бас”, деди.

Аёл хижолат тортгандек бўлиб, қўлини дуога очди...

Хонбиби ҲИММАТ қизи

Истиғфор дуоси

«Астағфируллоҳаллазий лаа илаҳа илла хувал ҳаййул қоййум ва атубу илайҳ».

Маъноси: “Ҳай ва Қаййум сифатли Зотдан бошқа илоҳ йўқ ва Унга истиғфор айтаман, Унга тавба қиламан”.

“Саботул оғизийн”дан.

Хайрли бир ишни ирода этганда ўқиладиган дуо

“Аллоҳумма хир лий вахтарлий”.

Маъноси: “Эй Аллоҳ! Менинг ишимни яхшилиқка бургин ва менга кўп яхшилиқни (бажаришни) илҳом қилгин”.

Имом Термизий ривояти

Усома ибн Зайд розияллоху анхумо ривоят қилади: «Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи ва саллам мендан Усмоннинг уйига лагандан гўшт бериб юбордилар. Кирсам, Руқайя ҳам ўтирган экан. Мен бир Руқайянинг, бир Усмоннинг юзига қарай бошладим. Қайтиб борганимда Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи ва саллам: **“Уларнинг олдида кирдингми?”** деб сўрадилар. “Ҳа”, дедим. **“Улардан гўзалроқ эр-хотинни кўрганмисан?”** дедилар. “Йўқ, кўрмаганман, эй Аллоҳнинг расули”, дедим» (Имом Ибн Асокир ривояти).

Ҳа, уларнинг турмуши ана шундай гўзал эди! Уларнинг иноқликларига, ўрталаридаги муҳаббатга ҳатто падари бузрукворлари – Оламлар Сарварининг ҳам ҳаваси келарди. Ахир қайси ота қизининг бахтини кўриб севинмайди?! Қайси ота қизининг тинч яшаётганидан масрур бўлмайди?! Фарзандларнинг, айниқса, қизларнинг оилада тинч-тотув яшаётгани оталар учун катта бахт!

Оталарнинг белини бука-

диган нарса фарзандларнинг нотинч бўлишидир. Ҳеч бир ғам, ҳеч бир ташвиш фарзанд ғами, ташвишчилик эмас.

Дин ғами-чи, дейсизми? Тўғри, дин учун, мусулмонлар, шариат ҳукмлари учун қайғурамыз. Улар буюк қайғу! Аммо диннинг ғамини чекиш инсонни қувватлантиради, бошини баланд, қа-

рига марҳаматидир!

Фарзанд дарди эса... Уни бировга айтишгаям уяласиз. Қайси ота боласининг ҳолини ёмон дегиси келади, ахир?! Юракни оғритадиган ҳам, асабларни емирадиган ҳам, бошни эгиб, белни букадиган ҳам фарзанд ғамидир.

Фарзандни Аллоҳ таоло **“қалб гули”** деган, Расулимиз **“кўз қувончи”** деб васф этганлар.

Руқайя билан Усмон розияллоху анхумо Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи ва салламнинг кўзлари қувончи эди. У зот қизлари Руқайянинг тинчлиги ва бахти учун ҳам

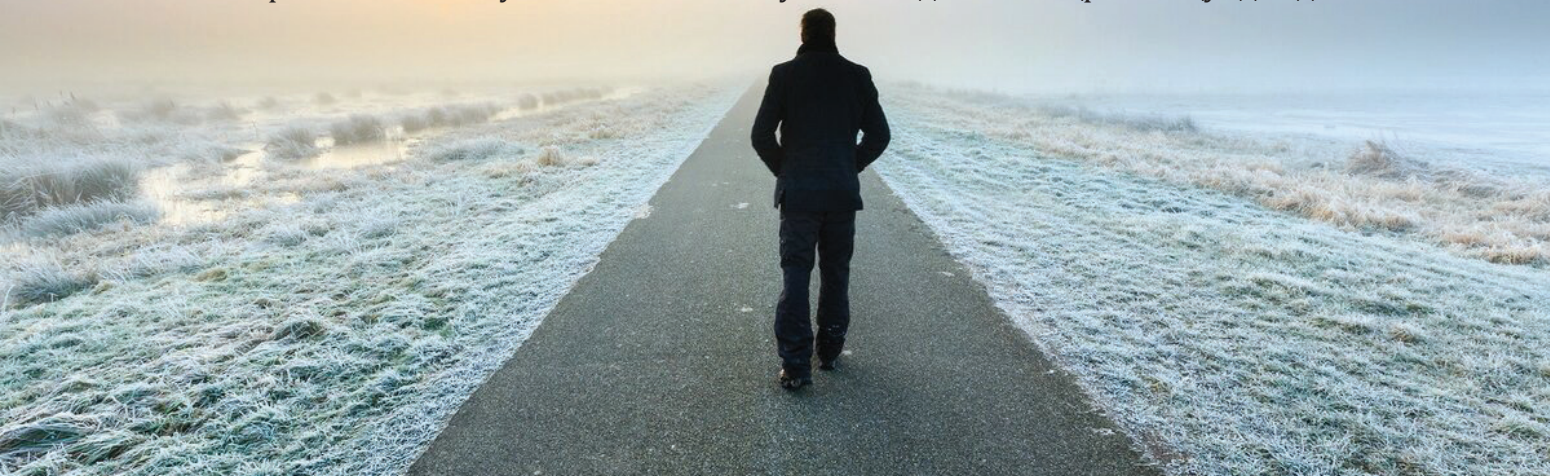
Усмон розияллоху анхумо рози эдилар.

Энди шу ерда бир ўйлаб кўрайлик. Биз ҳам ҳазрат Усмонга ўхшаб аёлимизнинг отаси кўнглига қувонч сола олганмизми? Ёки жанжал устига уйимизга келиб қолиб, дилбандини маҳзун кўриб, дили қонаб қайтганми?

Биз ҳам ҳазрат Усмонга ўхшаб қайноталаримиз кўнглига: **“Қизим ишончли, меҳрибон қўлда”** деган хо-

Ўғилмизми ёки ёв?

дамларини тетик қилади, иродасини мустаҳкамлайди. Ҳеч бўлмаганда, қайғургани учун савоб олаётганини билиб, таскин топади. Қолаверса, дин ташвишида ҳеч ким ёлғиз эмас, ёнида биродарлари бор. “Кўпга келган кўргулик – улли (улуғ) тўй, Аллоҳ ёлғиз балосидан асрасин”, дер эди кексаларимиз. Шунинг учун дин ғамидан юраги касал бўлган одамни кўрмадик ҳали. Бу ҳам Аллоҳ таолонинг мўмин бандала-

тиржамликни бера олганмизми? Ёки ичини “Нима бўлсаям, қизимиз тинч бўлсин-да”, деган ҳадик, хавотирларга тўлдириб ташлаганмизми?

Биз ҳам ҳазрат Усмонга ўхшаб, аёлларимиз кўзида бахт чақната олганмизми? Ёки арзимаган айбларини, ҳатто ака-укаларининг қилмишларини юзига солавериб, кўзидан қон оқизганмизми?

Биз ҳам ҳазрат Усмонга ўхшаб аёлларимизга ҳаё билан гапирганмизми? Ёки оғзи шалоқлик қилиб, ота-онасигача қолдирмасдан беҳаёлик сўкканмизми?

Ва ҳоказо...

Ханларда бир мақол бор: “Кимга яхши куёв ато этилган бўлса, ўғиллик бўлибди. Кимга ёмон куёв берилган бўлса, қизидан ҳам айрилибди”. Хўш, биз “ўғил” бўлдик ёки “ёв”?

Унутмайлик, ҳар биримизда қалбимиз кўридан жой берган сингиллар, қизлар, набиралар бор. Фарзанди аржумандларимизни куёв бўлмишнинг хонадони хорлаб турса, не аҳволга тушамиз? Аралашишга юрак бетламайди, ўзлари келишиб кетар, деймиз. Аралашсак, қасдма-қасдига иш тутишадими, деб истиҳола қиламиз...

Шундай экан, ўзимиз олдин яхши куёв бўлиб, куёвларга яхши намуна кўрсатайлик. “Куёв билан қайнотанинг тупроғи бир жойдан олинган”, деган гапда жон бор. Қолаверса, қайтар дунё. Ҳеч бир ёмонлик ва ҳеч бир яхшилик изсиз кетмайди...

Абдуғафур ИСКАНДАР

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: **«Ким эр-талаб ёки кечқурун: «Субҳаналлоҳи ва биҳамдиҳи» (Аллоҳга ҳамд айтиш билан Уни айбу нуқсонлардан поклаб ёд этаман), деб юз марта айтса, қиёмат кунини бирор киши ундан афзал бўлмайди. Фақат ана шу киши айтганидек ёки ундан ошириб айтсагина, бўлиши мумкин»**, дедилар.

Имом Муслим ривояти

Қизалоқнинг ишончи

Ота ва қиз сафарга чиқди. Йўлда кетаётиб жарлик устига қурилган ингичка ва жуда хавфли кўприкка дуч келишди. Ота қизига қўлини узатиб деди:

- Қизим, қўлимни маҳкам тут. Кўприк жуда хавфлига ўхшайди. Нима бўлса ҳам қўлимни қўйиб юборма!
- Йўқ, отажон, сиз менинг қўлимни ушланг!
- Нима фарқи бор, қизим?
- Катта фарқи бор! Агар мен сизнинг қўлингизни ушласам, менга бирор гап бўлса ёки чалғисам, қўлингизни қўйиб юборишим мумкин. Агар сиз менинг қўлимни ушласангиз, асло қўйиб юбормайсиз!

Хулоса: Инсон фарзандни солиҳ қилиб тарбиялашга ҳаракат қиларкан, худди кўпни кўрган оталардек маҳкам тутиши керак. Бола бирор нарсага чалғиб, “қўлни қўйиб юбориши” – Аллоҳнинг амрларидан чиқиши, намозни вақтида адо этмаслиги, хайрли ишларга шошилмаслиги мумкин. Шунда уларнинг қўлларини “қўйиб юбормаслик” оталарнинг, оналарнинг бурчидир.

**Нигора
АБДУМУХТОР**
қизи тайёрлади.

Эй кўнгил, пушаймонмисан?

“Кўнгил” деган сўзни биз ички оламга нисбатан адабиётда қўллаймиз. Шеърлар битиларкан, бу сўз қўлланилса, назмга нафислик қўшилади. Диний адабиётларда эса “қалб” атамаси ишлатилади ва унинг тарбиясига алоҳида эътибор қаратилади. Зеро, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам марҳамат қиладилар: **“Огоҳ бўлинг! Танада бир парча гўшт бор, у соғлом бўлса, бутун тана соғлом бўлади. У бузилса, бутун тана бузилади. Огоҳ бўлинг! Ўша нарса қалбдир”** (Муттафақун алайҳ).

Айнан шу сабабли ҳам Илом маърифати қалб тарбиясига катта ўрин берган. Чунки инсон маънавий оламининг гўзаллиги қалбининг гўзаллиги билан белгиланади. “Эй кўнгил, пушаймонмисан?” номли янги китобда ҳам айнан шу мавзу ёритилган.

Китоб муаллифи Хадича Кубро асарига бош қаҳрамон сифатида Али Қушчи – Мавлоно Алоуддин Али ибн Муҳаммад Қушчи Самарқандийни танлаган.

Қаҳрамонимиз Самарқандда шоҳ ва олим Мирзо Улуғбекнинг ҳомийлиги ва бевосита устозлигида тарбияланган фа-

лакиётшунос ва риёзиётшунос олим. Тўкин-сочин ҳаёт, илм олиши учун ҳам барча имкониятлар бор. Бироқ ёш олим кўнглини камол топтириш, қалбидаги саволларга жавоб топиш, қалб хотиржамлигига эришиш учун йўлга отланади. Аввало, муаллиф бу сафарнинг ноилож ҳолда, устоз рухсатисиз амалга оширилгани воситасида шарқликларга хос устоз-шогирдликнинг йўл-йўриқларини, таълим берган зотга кўрсатиладиган юксак ҳурматни очиб беради. Асарни мутолаа қилар эканмиз, ўша замоннинг ижтимоий ва сиёсий муҳити, илмга кўрсатилган эътибор ҳақида тўлиқ тасаввурга эга бўламиз.

Кейин эса Али Қушчининг Кирмонда астроном ва математик Носириддин Тусий ҳузурида илм олиши ҳикоя қилинади. Устоз ҳузурида берилган ҳар бир дарс ўша замондан туриб бугунги китобхонга ҳам таълим беради.

Шу ўринда китобхонлар диққатини бир жиҳатга қаратмоқчиман: дун-

ёга Имом Бухорий, Имом Термизий, Ибн Сино, Аҳмад Фарғоний, Мирзо Улуғбек каби алломаларни етказиб берган замона устозлари айнан Тусийдек йўл тутганлар. Аввало, одоб-ахлоқ, дин-диёнат, Илом аҳкомлари, қалб илми ўргатилиб, сўнгра алоҳида соҳага йўналтирилган.

Таълимнинг илк босқичида, Тусий Али Қушчини ёлғиз қолиб, ўзини ҳисоб-китоб қилишга ундайди. Ўз нафсини мазаммат қилиб, камчиликларини, хатоларини англаб етгач, дарс бера бошлайди.

Инсон, аввало, ўзлигини англаса, дунёга келишининг моҳиятини тушуниб етса, ҳаётдаги маслагини тўғри белгилаб олса ва динимиз белгиланган йўллар орқали у мақсад сари одимласа, гўзал ҳаёт кечиршини асарни мутолаа қилгач, тушуниб етамиз.

Асар Али Қушчи тилидан баён этилгани эса инсон ички оламининг қоришиқликларини, унинг руҳий кечинмаларини, комилликка эришиш йўлида тортиладиган машаққатларини бизга кенг очиб беради. Жумладан, “Ўзи тавбадаги мақсадни чиндан англай олдими? Унинг моҳиятини рост идрок қилолдимми?”

Камчиликларимни ўйлаш шу қадар силламини қуритяптики, башариятга хосликдан ошиб ўтиб, комил инсон бўлиш йўлини топа олмасликдан қўрқаман!

Кунларим давомий мушоҳада ичида кечяпти. Тунларим эса “Бугун Аллоҳ азза ва жалла учун нима қилдим?” деган саволга жавоб излаш ва кейин уйқусизлик билан ўтмоқда”, деган сўзларни ўқирканмиз, бир банда сифатида “Бундай қийноқлар, бундай саволлар бизни ҳеч қийнаганми?” деган саволни ўзимизга бериб кўрамиз. Бунинг соясида ўз нафсимизни тафтиш қилишни бошласак, не ажаб?!

Кейинги суҳбатлар асносида эса ҳар сатрда Қуръони карим оятлари, ҳадиси шарифлар ва ибратли ҳикоялар воситасида Аллоҳга шерик қўшмаслик, қиёмат воқеалари, у кунга инсонларнинг кўрадиган тайёргарлиги, бировнинг кўнглини оғритмаслик, гуноҳ ва хато қилганда истиффор айтиш, кечирим сўраш, Аллоҳ ҳақида яхши гумонда бўлиш, мол-дунёга қилинадиган тўғри муносабат, ибодатнинг лаззати, нафснинг ҳам маънавий, ҳам моддий очлиги, уни даволаш усуллари, Аллоҳ таолога бўлган муҳаббатнинг инсон қалбидаги муҳташам аҳамиятини очиб беради.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, “Эй кўнгил, пушаймонмисан?” асарининг мутолааси кўнгил оламимизни мунаввар этиб, бизни комилликка етаклайди. Шу билан бирга динимизнинг кўплаб аҳкомларини осон услубда бизларга тушунтириб беради.

Ушбу тўплам китоб жавонингизни беаганидек, ички оламингизни ҳам маърифат суви билан ювиб поклайди.

Нигора МИРЗАЕВА

Кечиргин мени

*Гуноҳларим кўп, истиффорим кам,
Кўзимда ёшим оз, дийдам ҳам қотган,
Жойнамоz устида бошимни эгсам,
Аллоҳим, кечиргин, кечиргин мени.*

*Меҳрим бермадим, лек меҳр сўрадим,
Яхшилар ёнида ўзим кўрмадим,
Баъзан ёмон бўлдим, сўнг пушмон бўлдим,
Аллоҳим, кечиргин, кечиргин мени.*

*Асрагин, меҳрибон, онажонимни,
Икки фариштақалб болажонимни,
Иймон-инсоф билан жўшдир қонимни,
Аллоҳим, кечиргин, кечиргин мени.*

*Номингни юракка муҳр этмасам,
Қудратингни кўриб, фикр этмасам,
Ибодат қилсам-у, шукр этмасам,
Аллоҳим, кечиргин, кечиргин мени.*

Дилдора ХУДОЙБЕРДИЕВА

Ота-онанг дўстингдир

Эй инсон, сирингни ҳар кимга айтма,
Покиза қалбингни ғанимга сотма.
“Дўстман” деганлари – ҳаммаси бекор,
Бири кам дунёда ота-онанг дўст.

Сиринг бўлса, айтгин ота-онангга,
Мустаҳкам сақлайди нозик қалбига.
Дунёда суянгин доим уларга,
Бири кам дунёда ота-онанг дўст.

“Дўстим” деганинг ҳам қилар дилпора,
Сирингни битталаб очар ошкора.
Бошингни эмагин, бўлма бечора,
Бири кам дунёда ота-онанг дўст.

Эй инсон, сирингни ҳар кимга айтма,
Покиза қалбингни ғанимга сотма.
“Дўстман” деганлари – ҳаммаси бекор,
Бири кам дунёда ота-онанг дўст.

Турдихол РАҲМОНОВА

Қачон?!

Тошкентдаги кўнгилочар боғларнинг бирида “осмон”-дан ёғилиши керак бўлган 20.000 дона ўйинчоқни 15.000 сўмдан ҳисоблаганимизда 300.000.000 сўм бўлар экан.

Жигар алмаштирилишига муҳтож, оғир бемор бир қизчага шунча маблағ етмаяпти. Отаси чорасизликдан қўнғироқ қилаверади. Биз эса, ноилож: “Сабр қилинг!” деймиз.

Рамазон ойида баҳолиқудрат йиғиб берган фитр, закот пуллари ҳеч вақо бўлмади. Саратоннинг яна бир асири кўз ўнгимизда “ўляпти”.

Ҳа, кимлардир миллиардларни сарфлаб, машҳур “юлдуз”ларни чорлаб дабдабали тўйлар қилади. Баъзилар эса олди-орқасига қарамай, қайта-қайта беҳаёлик авж олган олис курортларга бориб, мақта-ниб юраверади.

Айрим “катталар” донаси 70.000 сўмлик сомсаларни еганда ночор инсонлар ақал-

ли бир бурда нонни зўрға топаётганларини ўйлармикин-а?!

Шундайлар борки, давлат мулкини “маданий йўллар” билан “ўмариб”, ҳаромдан хазина тўплашади.

Кимлардир ўзини кўрсатиб ном қозониш учун текин ош ёки музқаймоқ тарқатаркан, ўзига тўқ инсонлар болаларини қимматбаҳо машинасига миндириб, ўша томон ошиқади.

Кимлардир эса... кундан-кун сўлиб бораётган жигарпорасининг тепасида иложсизликдан унсиз йиғлайди. Охирги узуги, охирги зираги... энг охирида эса, уйини ҳам сотади...

Учта маст барзанги шар сотиб турган ёш болага зуғум қилган. “Онам касал, дадам йўқ”, деган нолаларига қарамай, “Болаликдан олиб-сотарликка ўрганма, тирранча!” дейишган. Ёндиргич билан шарларнинг ипини куйдириб, ҳаммасини учуриб юборишган.

Болажон йиғлаб-йиғлаб уйига кетган. Уч “махлуқ” машинасига ўтириб ғойиб бўлган. Энг ачинарлиси, ўша воқеага гувоҳ бўлган бирорта катта одам орага тушиб, етим болани ҳимоя қилмаган...

Воқеага гувоҳ бўлиб, лекин қўлидан ҳеч нима келмаган қизим катталар дунёсидан нафратланиб, уйга келгунича йиғлаган. “У фақат шар сотяпти, холос, амаки. Урманг! Илтимос, урманглар!...” деганча эрталабгача босинқираб чиқди.

Қуйидаги оятда етимларни кимлар хорлаши очиқ-ойдин баён қилинган: **“Динни** (охиратда бўладиган ҳисобни) **ёлғон дейдиган кимса**(нинг қандай кимса эканини) **кўрдингизми? Бас, бу етим-есирни** (қўполлик билан) **ҳайдаб соладиган ва** (кишиларни) **мискин-бечорага таом беришга тарғиб қилмайдиган кимсадир”** (Моъун сураси, 1–3-оятлар).

Демак, Аллоҳ ва охират кунига ишонган банда етимни ҳурмат қилади, унга меҳр кўрсатади. Инсофи йўқ, Аллоҳга итоатсиз кимса эса, етимни хўрлайди, унга зулм қилади, қўпол муносабатда бўлади.

Биз киммиз? Қандай халқмиз? Нега бунчалик бешафқат, тубан бўлиб бормоқдамиз? Қачон ўзгарамиз? Қачон бир бутун миллат, қачон одам, қачон чин мусулмон бўламиз?! Қачон?..

Муаззам ИБРОҲИМОВА

АЛИК ОЛИШИМИЗ гўзал бўлсин!

“Мўминалар” журналининг 6-сонида чоп этилган “Саломимиз гўзал бўлсин” номли мақолани мароқ билан ўқидим. Муаллиф саломлашиш одоблари, айрим ёшларнинг бу одобга rioя қилмаслиги ёки қўпол бузаётгани ҳақида сўз юритиб, бизга кўзгу тутди. «“Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳи ва баракотуҳ” дея салом берганда алик олиш ўрнига истехзо қиладилар.

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам бундай деганлар: **“Жоним измида бўлган Зотга қасам, иймон келтирмагунингизгача жаннатга кирмайсизлар. (Аллоҳ йўлида) бир-бирингизни яхши кўрмагунингизча (комил) мўмин бўлмайсизлар. Сизларга бир нарсани ўргатаман, шуни қилсангиз, бир-бирингизга меҳр-муҳаббат уйғонади: саломни орангизда кенг ёйинглар”** (Имом Ибн Можя ривояти).

Бугун, муаллиф айтганидай, саломлашиш одобларига rioя қилиш камайиб бораётир. “Салом бермайсанми?” ёки “Катталарга салом бериш керак”, деб ўргатиш билан бирга, болага ўрнатилган бўлиб, аликни ҳам гўзал қилишимиз лозим.

Ҳеч кимга салом бермай ёки берилган саломга алик олмай-

ган ота-оналар бор. Агар биз катталар саломни гўзал берсак, бола ҳам худди шундай йўл тутди. Айниқса, қариндошлар олдида фарзандининг салом бермаганидан изза бўлишмайди. Болаларни салом беришга қизиқтириш учун аликни миннатдорлик билан олишимиз керак.

Туманимиздаги бир мактабнинг ёнидан ўтиб кетаётсам, ўқувчилардан саноқлисигина салом беришди. Мен ҳар бир салом берган болага “Ота-онангизга, устозларингизга раҳмат! Аллоҳим илмларингни зиёда қилсин”, дедим. Назаримда, саломга дуо қўшиб олинган алик ўқувчиларга маъқул келди. Шундан сўнг кўпчилиги менга салом берадиган бўлишди.

Шу ўринда эслатиб ўтиш лозимки, салом-аликнинг аёлларга хос алоҳида жиҳати бор. Афсуски, бугун бу одобларга ҳам путур етмоқда.

Бунинг олдини олиш учун қизларимизга бу одобларни ўргатишимиз керак. Исломи шариатига кўра, номаҳрам билан қўл бериб сўрашиш мумкин эмас. Оғзаки салом беришнинг эса ҳукмлари ҳам жуда назик. Жумладан салом бериш – алик олиш жоиз. Бироқ асосий шарт фитна келиб чиқиш хавфи бўлмаслиги керак. Яна, эркак бегона аёлга салом берганда унинг маҳрамлари рашиқ қилишини ёки гумонга бори-

шини билса, салом бермайди. Аёл ҳам худди шундай. Аёлга шахвоний майл билан салом берилса, алик олмаслигида гуноҳ йўқ.

Шайх Зулфиқор Аҳмад Нақшбандий “Солиҳ фарзанд қандай тарбия қилинади?” китобида бундай дейди: “Салом беришнинг болага фойдалари шуки, у одамови бўлиб қолмайди, бировлар билан муомалага киришишдан қўрқмайди, тушкунликка дарров тушиб қолмайди, киришимли кишига айланади, очиқ юзли бўлади”.

Аҳмад МАДРАҲИМОВ,
Амударё тумани

Ҳар куни қандай савоб топасиз?

(Давоми. Бошланиши ўтган сонларда).

Сабр учун савоб

Нега ғамгинсиз?

Сизни нима қийнамоқда?

Бедорсиз. Жисмингиз заифлашган, рангингиз сўлғин.

Ўзингизни бунчалик қийнаманг! Иш тақдирга битилган. Аллоҳ ташвишингизни аритмаса, қўлингиздан ҳеч нарса келмайди. Парвардигор ҳеч бир жонга тоқатидан ташқари нарсани юкламайди. Ғам-ҳасрад чекиш билан ўзингизни қийнаманг. Балки мусибатга сабр этиб ажр олинг. Яъни, ғам-ташвишингизни сабр билан ибодатга айлантиринг. Чунки сабр таваккал, розилик, шукр каби кўп ибодатлар мажмуасидир.

Насиҳатимизга амал қилсангиз, Аллоҳ таоло ташвишингизни дунёнинг ўзида хурсандчиликка айлантиради. Чунки қалби розиликка тўлган аёл мусибатлар олдида ожиз қолмайди. Эътибор берганмисиз, иймон аҳли энг кўп мусибатга учровчи бўлса-да, улар одамларнинг сертабассумидир.

Мусибат кетидан бошқаси келаверади. Гоҳ ўзингизни ғам-қайғу уммонига ғарқ бўлгандай ҳис этасиз ва қайиқда эҳтиёткорлик билан ўнг, сўнг чап эшакни эшиб, ҳалок қилувчи ташвишлар

тўлқини билан курашаётгандай бўласиз. Тўлқинлар сиздан анча баланд келиб, йўлингиздан адаштирмоқчи бўлади.

Шундай пайтда сиз Аллоҳдан ўзга нажоткорингиз йўқ эканига ишонасиз, кўзингиз ёшланади, тақдирга тан берасиз. Бор вужудингиз билан Аллоҳга: “Ё Раб... Ё Раб... Эй ғам-ташвишларни аритувчи Зот”, деб нола қиласиз.

Дард уммони билан унинг асов тўлқинлари тинади. Лекин шуни билингки, ички кечинмангиздан бошқа ҳамма нарса ўз ҳолича қолади. Аллоҳ таоло бундай марҳамат қилади: **“Албатта, то бир қавм ўзларини ўзгартирмагунларича, Аллоҳ уларнинг ҳолини ўзгартирмас”** (Раъд сураси, 11-оят).

Ғам-ҳасратдан тўхтанг, норозилигингиз кетади. Ғам-ташвиш ва кўнгилсизликларни охиратдаги шодликка айлантиринг. Сабр билан савоб умид қилинг.

1. Сабрлиларнинг ажрини топасиз. Сабр қилганга беадад савоб ёзилади. Аллоҳ таоло бундай марҳамат қилади: **“Албатта, сабр қилувчиларга ажрлари ҳисобсиз, тўлиқ берилур”** (Зумар сураси, 10-оят).

2. Азиз ва Қудратли Зотнинг ёрдамини қўлга киритасиз. Аллоҳ таоло бундай марҳамат қилади: **“Ва сабр қилинг. Албатта, Аллоҳ**

сабр қилувчилар билан-дир” (Анфол сураси, 46-оят).

3. Аллоҳ сизни яхши кўради. Бу нақадар олий даража! Ояти каримада бундай марҳамат қилинади: **“Аллоҳ таоло сабрлиларни севади”** (Оли Имрон сураси, 143-оят).

4. Сизга оқибат диёри берилади: **“Сабр қилганингиз учун сизларга Салом бўлсин! Бу оқибат диёри қандай ҳам яхши!”** (Раъд сураси, 24-оят).

5. Мусибатга сабрингиз учун ажр бериши ва Аллоҳнинг сизга нусрати ва синган (кўнгилнингизни) тузатишини умид қилинг. **“Бас, сабр қил, албатта, оқибат тақводорларникидир”** (Худ сураси, 49-оят).

6. Ютуққа эришувчилардан бўлинг. **“Эй иймон келтирганлар! Сабр қилинг. Сабр ила ғолиб келинг. Курашга бел боғлаб туринг. Аллоҳга тақво қилинг. Шоядки, ютуққа эришсангиз”** (Оли Имрон сураси, 200-оят).

7. Мағфират ва улуғ ажр. **“Магар сабр қилганлар ва яхши амаллар қилганлар, ана ўшаларга мағфират ва катта ажр бор”** (Худ сураси, 11-оят).

8. Аллоҳ сизни яхши кўриб, рози бўлганида Унинг раҳматига эришасиз. Аллоҳ таоло бундай марҳамат қилади: **“Ва сабрлиларга башорат бер... Ана ўшаларга Рабби-**

ларидан салавотлар ва раҳмат бор. Ана ўшалар ҳидоят топганлардир” (Бақара сураси, 155–157-оятлар).

9. Кузда дарахтларнинг барг тўкишига назар солинг. Қандай гўзал манзара. Худди дарахт баргини тўккани каби мусибатга сабр қилиш сизни гуноҳлардан фориғ қилади. Пайғамбаримиз алайҳиссалом бундай деганлар: **“Қайси бир мусулмонга бирор дард ва касаллик ёки шунга ўхшаш бирон нарса етса, Аллоҳ унинг сабабидан ўша банданинг гуноҳларини худди дарахт ўз баргларини тўкканидек тўкади”** (Имом Бухорий ривояти).

Умар ибн Абдулазиз раҳматуллоҳи алайҳ: “Ким гапирган сўзлари амалидан эканини билса, фақат ўзига тегишли нарсаларни сўзлайди”, деган.

Айрим уламолар: “Дунё мусибатлари бўлмаганида эди, қиёматга қуруқ қўл билан борардик”, деганлар.

Фақат ғам-аламларга эмас, балки Аллоҳнинг тоати, буйруқларини адо этиш учун ҳам сабр қилинади. Яна гуноҳдан тийилишга ҳам. Сиз сабрнинг барча турида ажрларни умид қилишни унутманг.

Юлдуз КОМИЛОВА таржимаси

Она

Ҳеч ким боса олмас онанинг ўрнин,
Берган оқ сути ҳам тенгсиз, бебаҳо.
Фарзандига атар қалбининг қўрин,
Шунинг учун она азиз, бебаҳо.

Хизматин қилсанг ҳамки тенг бўлмас,
Тунлар бедор бўлиб чеккан оҳига.
Оқ фотиҳа олмасанг, ишинг ҳам унмас,
Аллоҳ сени олмас Ўз паноҳига.

Босган изларини суртгин кўзингга,
Фарзандлик бурчини бажармоқ савоб.
Онани ранжитсанг, бир кун ўзинг-да,
Аллоҳ даргоҳида бергайсан жавоб!

Меҳрибон ШОДИЕВА,
Шофиркон тумани

Аллоҳ таоло айтади: **«Мўминлар ва мўминалар бир-бирларига дўстдирлар»**, (Тавба сураси, 71-оят).

Шарҳ: Аллоҳга ва Унинг Расулига иймон келтирган эркаклар ва иймон келтирган аёллар бир-бирларига ёрдамчидирлар. Улар одамларни иймонга ва солиҳ амалга буюрадилар. Уларни куфр ва маъсиятлардан қайтарадилар. Намозни тўкис адо этадилар, закотни берадилар. Аллоҳга ва Унинг Расулига итоат қиладилар ва қайтарилган нарсалардан тўхтайдилар. Ана ўшаларга Аллоҳ раҳм қилади (*“Тафсири муяссар”дан*).

Солиҳлар луқмаси

“Эй иймон келтирганлар! Аллоҳагина ибодат қилувчи бўлсангиз, сизларга Биз ризқ қилиб берган покиза нарсалардан еб, Унга шукр қилингиз!” (Бақара сураси, 172-оят).

Инсон баъзан ҳалол ва ҳаромга дуч келиши мумкин. Улардан қай бирини танлаш ақлга, ирода кучига, виждон амрига боғлиқ. Улуғларимиз, салафи солиҳларимиз ҳаромдан жуда эҳтиёт бўлишган.

Ҳазрат Умар розияллоху анху: “Биз ҳаром иш қилишдан кўрқиб, ўнта ҳалолдан тўққизтасини тарк этардик”, деган.

Абдуллоҳ ибн Муборак раҳматуллоҳи алайҳ эса: “Шубҳали бир дирҳамни тарк этишим юз минг дирҳам садақа қилишимдан кўра афзалроқдир”, деган.

Уламолардан баъзилари “Биров ҳаром луқма билан тоату ибодат қилса, гарчи кечалари бедор, кундузлари рўза тутса-да, қабул бўлмас. Лекин агар биров Аллоҳ таолодан кўрқиб, шубҳали нарсалардан сақланса, юз карра Каъ-

бага бориб ҳаж қилганчалик савобни топади”, дейишган.

Алиййул Ҳаввос розияллоху анху: “Ҳаром еб ибодат қилган кимса, айниган тухумни босиб ётган кабутарга ўхшайди. Айниган тухум босган кабутар нафсини қийнаса-да, аммо бирорта полапон оча олмайди”.

Сўфи Оллоёр:

*Ема зарра ҳаром
оғушта нондин,
Бўлур чоҳи нажас
бир қатра қондин.*

Бу байтда ҳалқумни поклаш, аввало, ҳаром аралашган неъматлардан ҳазар қилиш билан бўлиши айтилади.

Ёзувчи Тоҳир Малик бундай дейди: “Бир танишим нолиб қолди: Бозордан икки кило ёнғоқ олдим. Сотувчи опа чақиб кўрсатган ёнғоқ мазали, мағзи тўқ эди. Уйга келиб, меҳмонларга атаб чақиб кўяй, десам, не кўз билан кўрайки, деярли барчаси пуч, айримларига қурт тушган... Шунда сотувчи аёлнинг найрангини англадим. Бировнинг яхши ёнғоғидан олиб, харидорни алдар экан...”

Ҳаром билан озиқланиш фарзанд тарбиясининг бузилиши, ризқдан барақанинг кўтарилиши каби дунёдаги бир неча ёмон оқибатларга, охиратда эса, аламли азобга сабаб бўлади.

Ирода АШУРОВА,

*“Жўйбори
Калон” аёл-қизлар
мадрасаси талабаси*

Ота-онангизни дуо қилишни унутманг!

“Роббирҳамхума камаа роббаяний соғийро”.

Маъноси: “Раббим, улар мени кичикликда тарбия қилганларидек, уларга раҳм қилгин”.

Ихлос сурасини 200 марта ўқиш гуноҳларни ўчиради

Анас ибн Молик розияллоху анхудан ривоят қилинади.

Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи ва саллам: “Кимки кун давомида икки юз маротаба “Қул ҳуваллоху аҳад”ни ўқиса, ундан эллик йиллик гуноҳи ўчирилади. Илло қарзи бўлмаса”, дедилар.

“Сунани Термизий”дан.

“Болажоним, кўзингни оч!..”

Ойниса билан Болбек турмуш қурганига саккиз йил бўлди. Аммо фарзанд кўришмади. Бормаган жойлари қолмади. Сабр қилишди. Бунинг мукофоти ўлароқ, Аллоҳ қизча берди. Тилаб олган қизлари қаттиқ шамоллаб қолибди.

Кўшни отахонлардан бири Эшон бобога дам солдириб келмоқчи бўлишди. Аммо...

Болбек соғин сигирларни чўпонга бериб, хаёл суриб келаётган эди. Қулоғига аёлининг чинқириғи эшитилди: “Болам, болажоним! Сенга нима бўлди?! Кўзларингни оч!”

Ҳовлига унча кўп одам йиғилмади. Эр-хотинга ҳамманинг раҳми келарди. Шу вақт ҳовлига Эшон бобо кириб келди. Ундан қизчанинг жанозасини ўқишни илтимос қилишди.

Болбек у кишига: “Сизнинг олдингизга ўқитгани олиб бормоқчи эдим, Эшон бобо! Афсус, улгурмай қолдим...” деди надомат билан. Нуроний бобо уни юпатди: “Аллоҳнинг иродаси, хафа бўлманг! Ёшсизлар, ҳали фарзандларинг кўп бўлади, иншоаллоҳ. Ўзи берди, Ўзи олади. Сабр қил, ўғлим!”

Бирдан бобо жим бўлиб қолди. Сўнг ёнидаги қишлоқ оқсоқолига имлаб деди: “Гўдак тирик! Аллоҳнинг қудратини кўринглар!”

Дарҳол қизчанинг юзини очиб қарадилар. У: “Дада!” деб ширингина кулди...

Болбек ва Ойнисанинг қувончлари ичига сиғмасди. Улар дам кулиб, дам йиғлаб, шукроналар айтиб, қизалоқни бағирларига босишарди...

Сабоҳат ФАРСАХОНОВА,
Жиззах

Жажжжи меҳрибон

Бир ҳовлида кенжа ўғлим, келиним ва набираларим билан бирга яшаймиз. Кунларнинг бирида кечки овқатдан кейин ўғлим мендан дуо олиб, тунги навбатчиликка кетди. Келиним ишларини тугатиб, қизларини олиб чиқиб кетмоқчи бўлди. Улар эса, хархаша қилиб, кўнишмади.

Орадан бироз вақт ўтиб, катта қизи ёнимда ухлаб қолди. Икки қизи эса ҳамон ўйнаб ўтирарди. Бир маҳал ўртанча қизи: “Бувижон, ойимнинг олдида олиб бориб қўйинг, илтимос”, деди. Мен: “Нега?” деб сўрадим. “Ойим ёлғиз ўзи кўрқади-ку”, деди болаларча беғуборлик билан. “Ўзинг борақол! Боя ойинг билан бирга кетмадинг-да”, деб китобимни ўқишда давом этдим. У такрор-такрор ялинди. Мен эса, атай эътибор бермадим.

Неварам негадир бироз жим бўлиб қолди. Унга ўгирилиб қараб, лол қолдим: икки кўзидан дув-дув ёш оқиб, ич-ичидан йиғлаётган эди. Уни бағримга олдим. “Жоним, болажоним, ойингни шунчалик яхши кўрасанми?! Жажжжигина бўлиб, шунчалик меҳрибонмисан, жону жаҳоним?!” деб юз-кўзларидан ўпиб юпатдим. Секингина етаклаб, келинимга бериб келдим.

Арзимаган гап-сўзларни деб ойлаб-йиллаб ота-онасидан хабар олмайдиган йигит-қизлар бундай беғубор болалардан ўрнат олишса бўларди.

Шундай эмасми?!

Фотимахон ЖЎРАБОЕВА,
Чиноз тумани

Фойдалисига алмаштиринг

Қуйидаги ҳолатларда чой ичманг:

- оч қоринга. Бу ошқозон ва талоқ учун зарарлидир;
- ўта аччиқ чой ҳам зарарлидир. Унинг таркибидаги кофеин ва танин уйқусизликка олиб келади;
- чойга узоқ вақт дам берманг. Чой ўз ҳиди, ранги ва таъмини йўқотади;
- чойни дорилар билан истеъмол қилманг. Таркибидаги танин моддаси дори сўрилишига таъсир кўрсатади;
- бир кун олдин дамланган чойни ичиб бўлмайди. Бир кундан кўп туриб қолган чойда бактериялар ҳосил бўлади.

Зарари кўпроқ маҳсулотларни фойдаси кўпроқларига алмаштиринг

- Шакарни – табиий асалга, новотга, ширин меваларга.
- Сутли шоколадни – қора шоколад, протеин батончикларига.
- Кетчупни – помидор, бодринг салатига.
- Йогурт, творогли тортни – ёғсиз кефирга, табиий мева шарбатларига.
- Ширин газли, рангли ичимликларни – тоза сувга, лимон ва бошқа мевалар шарбатларига, минерал сувга.
- Колбасани, сосискани – табиий гўшти таомларга.
- Маргаринни – табиий ўсимлик ёғларига.

Гулбаҳор САТТОРОВА, шифокор

Ошқовоқнинг шифоли хусусиятлари

- Меъдадан қон оқишини тўхтатишда ошқовоқнинг қуритилган пўстини янчиб истеъмол қилинади.
- Буйрак хасталикларида ошқовоқ шарбатини ичиш тавсия этилади.
- Тиш оғриганда ошқовоқнинг пўсти арчилиб, қолганидан шарбат тайёрланади ва лимон сувига аралаштириб фарғара қилинади.
- Жигар хасталикларида тузсиз қайнатилган бақлажон ва қовоқ фойдалидир.

Кунига қанча қовоқ уруғини ейиш мумкин?

Катталар учун қовоқ уруғининг бир марталик миқдори 50 граммни ташкил қилади. Уларни хом ҳолда, оч қоринга сув билан истеъмол қилиш тавсия этилади.

Кундалик меъёр тахминан 100 гр, яъни тахминан 40 дона. Бир вақтнинг ўзида 20 дан ортиқ уруғ ейиш тавсия этилмайди.

Ошқовоқ уруғини бирданига кўп емаслигининг керак. Чунки уларда биологик фаол моддалар кўп ва калорияси ҳам жуда юқори.

Фарзандлар учун “витаминжон”

Керакли масаллиқлар:

- 200 гр тоза асал;
- 100 гр майиз;
- 100 гр ёнғоқ;
- 100 гр баргак (туршак);
- 30 гр зайтун ёғи;
- 30 гр прополис;
- 30 гр кунжут ва седана;
- 30 гр қовоқ уруғи;
- 1 та лимон.

Барча маҳсулотлар янчиб майдаланиб, яхшилаб аралаштирилади. Кунига 2 маҳал 1 чой қошиқдан қабул қилинади. Бу фарзандимиз ақлли ва бақувват бўлиши учун витаминлар захираси бўлади.